

Statens tilbud til forhandlingene om reindrifftsavtale for 2025/2026

27. januar 2025

Innhold

1	Innledning.....	4
2	Grunnlaget for forhandlingene	5
2.1	Innledning	5
2.2	Kravet fra Norske Reindriftsamers Landsforbund.....	5
2.3	Sametingets innspill	6
2.4	Reindriftspolitikken	7
2.5	Reindrifftsavtalen som reindrifftspolitisk virkemiddel	8
3	Status og utvikling i reindrifften	10
3.1	Innledning	10
3.2	Totalregnskapet for reindrifftsnæringen 2023 og budsjett for 2024	10
	Regnskapsposter.....	12
3.3	Slakteuttak.....	17
3.4	Produktivitet.....	18
3.5	Prisutvikling.....	18
3.6	Markedssituasjonen.....	19
3.7	Tilpasning av reintallet til beitegrunnet	19
3.8	Grensekryssende reindrifft	20
3.9	CWD	21
4	Reindrifftsavtalen 2024/2025.....	22
5	Omprioriteringer i Reindrifftsavtalen 2024/2025	24
5.1	Mindreforbruk i 2024.....	24
5.2	Forventet mindreforbruk i 2025	25
5.3	Omdisponering Reindrifftens utviklingsfond.....	26
6	Statens tilbud til Reindrifftsavtalen 2025/2026	27
6.1	Innledning	27
6.2	Norsk økonomi.....	27
6.3	Skatt og avgift	27

6.4	Statens forhandlingsutvalgs prioriteringer	28
6.5	Regelverk	31
6.6	Forslag til bevilgning over statsbudsjettet 2026	33
6.7	Reindriftens utviklingsfond	34
6.8	Kostnadssenkende og direkte tilskudd.....	46
6.9	Velferdsordninger	48
6.10	Organisasjonstilskudd.....	49
7	Forhold utenfor rammen av forhandlingene.....	51
Vedlegg 1.	Fordeling av tilbudets ramme	52

1 Innledning

Statens forhandlingsutvalg viser til krav fra Norske Reindriftsamers Landsforbund til forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2025/2026, overlevert til Statens forhandlingsutvalg 8. januar 2025. Statens forhandlingsutvalg legger med dette frem statens tilbud og tilsvar til Norske Reindriftsamers Landsforbund sitt krav. Tilbudet legges frem som et grunnlag for videre forhandlinger.

Årets forhandlinger gjelder budsjettåret 2026. Bevilgningene innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2025-2026) for Landbruks- og matdepartementet. Stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen fremmes som tidligere for behandling i vårsesjonen.

Kapittel 2 gir en oversikt over grunnlaget for forhandlingene. Dette omfatter Hovedavtalen for reindriften, Norske Reindriftsamers Landsforbunds krav, Sametingets innspill og nærmere om reindriftspolitikken. I kapittel 3 gis det en oversikt over status og utvikling i reindriften. I kapittel 4 gis en oversikt over inneværende avtale, Reindrifftsavtalen 2024/2025. Kapittel 5 gjelder omprioriteringer i inneværende avtale. Kapittel 6 er statens tilbud til Reindrifftsavtalen 2025/2026. Kapittel 7 omtaler forhold utenfor reindrifftsavtalens ramme. I vedlegget gis en oversikt over fordelingen av tilbudets ramme.

Statens forhandlingsutvalg viser også til Sametingets innspill til reindrifftsforhandlingene, og til møte mellom Sametingspresident Silje Karine Moutka og landbruks- og matminister Geir Pollestad 9. januar 2025. Der statens tilbud er i tråd med Sametingets innspill, er det synliggjort.

2 Grunnlaget for forhandlingene

2.1 Innledning

Reindrifftsavtaleforhandlingene gjennomføres etter bestemmelsene i Hovedavtalen for reindriften. Hovedavtalen ble inngått mellom staten ved Landbruksdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund 26. februar 1993. I henhold til § 2 i avtalen skal Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund føre forhandlinger om en løpende reindrifftsavtale med tiltak som tar sikte på en utvikling av reindrifftsneringen i samsvar med de til enhver tid vedtatte mål og retningslinjer for reindrifftspolitikken.

Partene fører forhandlinger om reindrifftsavtalen hvert år. Perioden for de årlige avtalene løper fra 1. juli til 30. juni. Forhandlingene skal ta utgangspunkt i en felles forståelse av næringsens økonomiske situasjon. Som grunnlag for dette, utarbeider Økonomisk utvalg for reindriften et totalregnskap for reindriften. Hovedavtalen har åpnet for at partene kan kreve forhandlinger også om andre forhold utenom de økonomiske virkemidlene. Dette er faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for utvikling av næringen mot de mål som er fastsatt for reindrifftspolitikken. Denne åpningen innebærer ikke at reindrifftsneringen, representert ved Norske Reindrifftsamers Landsforbund, kan fremme ethvert faglig krav i forbindelse med reindrifftsavtaleforhandlingene. Imidlertid kan Norske Reindrifftsamers Landsforbund løfte frem problemstillinger gjennom forhandlingene, og Landbruks- og matdepartementet kan bidra til at Norske Reindrifftsamers Landsforbund får tatt opp saken med rette fagdepartement.

I henhold til Hovedavtalen skal forhandlingene være slutført innen 1. mars.

Ved brudd i forhandlingene fremmer staten, i henhold til Hovedavtalen, på eget grunnlag overfor Stortinget forslag om de tiltak og økonomiske rammer som skal gjelde for kommende avtaleperiode.

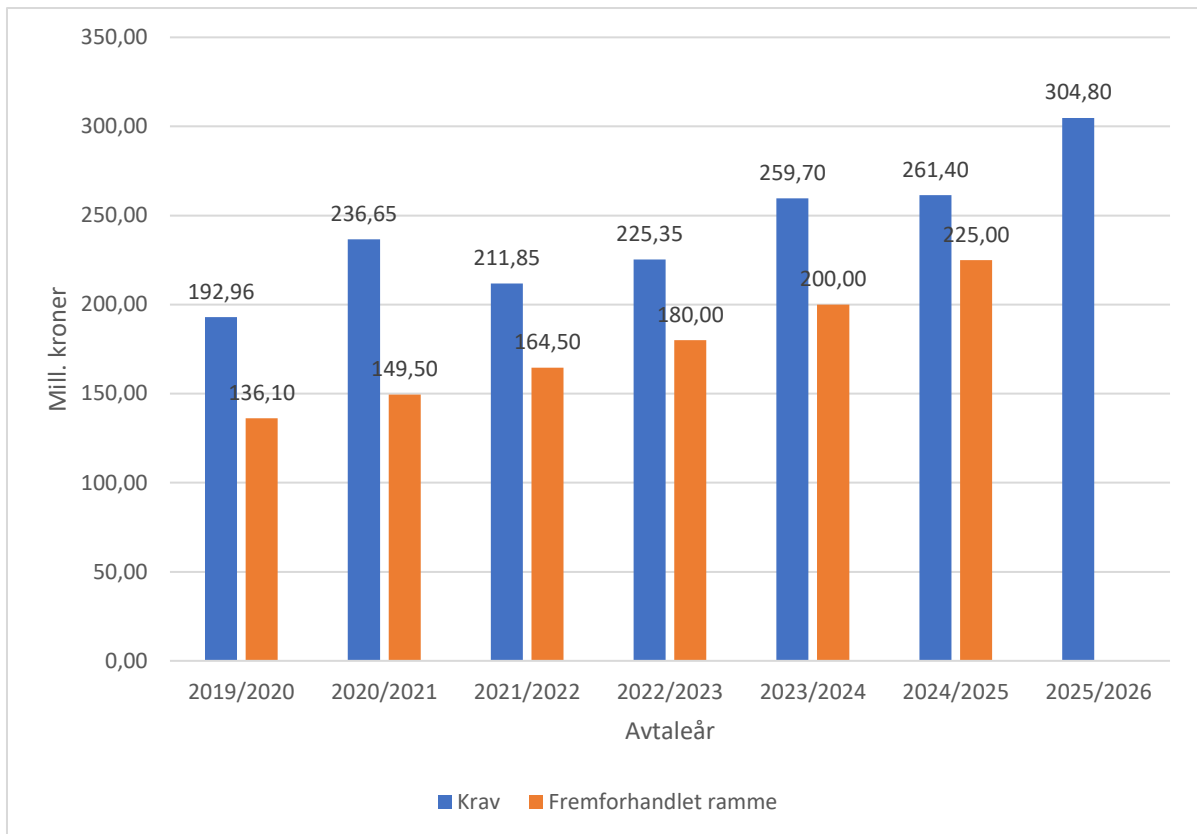
2.2 Kravet fra Norske Reindrifftsamers Landsforbund

2.2.1 Beskrivelse av kravet

Norske Reindrifftsamers Landsforbund overleverte 8. januar 2025 sitt krav til forhandlingene. Kravet har en ramme på 304,8 mill. kroner. Dette er en økning på 79,8 mill. kroner fra inneværende avtale. Figur 2.1 viser forholdet mellom fremforhandlet ramme og krav siden avtaleåret 2019/2020.

Kravet fra Norske Reindrifftsamers Landsforbund prioriterer direkte tilskudd, rekruttering og velferdsordninger. Det er foreslått å øke satsene for produksjonspremie og kalveslaktetilskudd, utvide det særskilte tilskuddet til ungdom til alle under 30 som har rein i eget merke, og styrke tilskudd til avløsning.

Norske Reindrifftsamers Landsforbund krever en kompensasjon for veibruksavgift på bensin ved bruk i reindriften, i form av et tilskudd på 20 000 kroner til alle siidaandeler.

Figur 2.1 Krav og fremforhandlet ramme 2019/2020 – 2024/2025 og krav 2025/2026

Kravet omfatter også forhold som ligger utenfor reindrifftsavtalens ramme, og på andre departementers område.

2.2.2 Statens forhandlingsutvalgs vurdering av kravet

Norske Reindrifftsamers Landsforbunds krav til Reindrifftsavtalen 2025/2026 er omfattende, både når det gjelder økonomisk ramme og i tema som tas opp. I tillegg tas det opp en rekke tema som ligger utenfor avtalen. Statens forhandlingsutvalg har i tilbudet prioritert å omtale tema fra kravet som er direkte relevante for avtalen, og problemstillinger som kan drøftes under forhandlingene.

2.3 Sametingets innspill

Sametinget er observatør på statens side. I tillegg leverer Sametinget hvert år et innspill til forhandlingene, som er vedtatt av Sametingets plenum. Sametingspresidenten presenterte Sametingets innspill i et møte med landbruks- og matministeren 9. januar 2025. Sametinget mener avtalepartene må prioritere følgende tiltak i Reindrifftsavtalen 2025/2026:

- Klimaendringer, miljø og beredskapsfond.
- Sikre reindriffts arealer.
- Veiledning, kunnskaps- og kapasitetsbygging.
- Økonomisk, kulturell og bærekraftig familiebasert reindrift.
- Tradisjonell kunnskap.

Der statens tilbud er i tråd med Sametingets innspill helt eller delvis, er det omtalt.

2.4 Reindriftspolitikken

Reindriftspolitikken bygger på Stortingets behandling av Meld. St. 32 (2016-2017). Stortinget behandler i tillegg reindriftspolitikken to ganger i året; ved den årlige reindrifftsavtaleproposisjonen og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet. I de to foregående stortingsperiodene har det vært bred politisk enighet om vektleggingen av næringsretting og tilrettelegging for dem som har reindrift som hovedvirksomhet.

2.4.1 Hurdalsplattformen

I Hurdalsplattformen slår regjeringen fast at reindriften er viktig for å bevare samisk kultur, samfunnsliv og språk. Næringen utnytter viktige utmarksressurser og har potensial for økt verdiskaping. Det gjelder særlig økt videreføring av reinkjøtt og formidling av reindriftssamisk kultur og levesett.

Det fremgår videre at regjeringen vil:

- Fremdeles anerkjenne reindriften som en viktig kulturnæring som er familiebasert og bygger på et unikt levesett.
- Utvikle reindriften med et tredelt mål om økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft.
- Gjennomføre en helhetlig revidering av reindrifftsloven.
- Tilrettelegge for økt verdiskaping av kjøtt og biprodukter og økt satsing på kulturformidling og turisme basert på reindrift.

2.4.2 Stortingets behandling av reindrifftsavtaleproposisjonen de siste årene

Stortingets behandling av de siste års avtaleproposisjoner viser at en samlet næringskomité i hovedsak har støttet opp om regjeringens reindriftspolitik. Videre at det er bred politisk enighet i den dreining man har hatt i virkemidlene, med vektlegging av næringsretting og tilrettelegging for dem som har reindrift som hovedvirksomhet.

Nedenfor gis en oppsummering av næringskomiteens behandling av de fem siste reindrifftsavtaleproposisjonene.

Ved behandlingen av, Reindrifftsavtalen 2020/2021 støttet en samlet næringskomité regjeringens tilråding, jf. Innst. 345 S (2019-2020), og uttalte bl.a.:

«Komiteen merker seg at avtalen legger opp til å videreføre prioriteringen av de som har reindrift som hovednæring, og at de direkte tilskuddene til reindriften videreføres. Komiteen merker seg at overvåkningsprogrammet for Finnmarksvidda viser at reinbeitene har hatt en positiv utvikling etter reintallsreduksjonen. Det er likevel slik at beitearealene i hovedsak er utnyttet maksimalt. Komiteen er derfor enig med regjeringen i at reindriftsnæringen må øke produksjon og lønnsomhet på andre måter enn gjennom økte dyretall. Komiteen støtter at det ses på alternative virksomheter tilknyttet reindriften, som for eksempel reiseliv, lærings- og omsorgsbaserte tjenester, videreføring og lokalmat. Komiteen ser det som viktig å bedre mulighetene for ferie og fritid i reindriftsnæringen. Det er derfor positivt at det er enighet mellom partene om å øke distriktstilskuddet, og at det kan gjøres en endring slik at distriktene kan dekke utgifter til avløser når reineierne skal ha ferie.»

Ved behandlingen av Reindrifftsavtalen 2021/2022, støttet en samlet komité regjeringens tilråding, jf. Innst. 628 S (2020-2021):

«Komiteen vil understreke viktigheten av at reindrifftsavtalen viderefører arbeidet for å utvikle reindrifftsnaeringen som en rasjonell, markedsorientert naering som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv, og påpeker videre viktigheten av at økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft er likestilt. Komiteen mener tilskuddsordningene som styrker økt produksjon og omsetning, skal prioriteres, og at det skal legges til rette for de reineierne som har reindrifft som hovednaering.»

Ved behandlingen av Reindrifftsavtalen 2022/2023, støttet en samlet komité regjeringens tilråding, jf. Innst. 438 S (2021-2022) og uttalte:

«Komiteen vil understreke viktigheten av at reindrifftsavtalen viderefører arbeidet for å utvikle reindrifftsnaeringen som en rasjonell, markedsorientert naering som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv, og påpeker videre viktigheten av at økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft er likestilt.»

Ved behandlingen av Reindrifftsavtalen 2023/2024, støttet en samlet komité regjeringens tilråding, jf. Innst. 485 S (2022-2023) og uttalte:

«Komiteen vil understreke viktigheten av at reindrifftsavtalen viderefører arbeidet for å utvikle reindrifftsnaeringen som en rasjonell, markedsorientert naering som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv, og påpeker videre viktigheten av at økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft er likestilt.»

Ved behandlingen av inneværende avtale, Reindrifftsavtalen 2024/2025, støttet et flertall i komiteen forslaget fra regjeringen, jf. Innst. 437 S (2023-2024).

2.5 Reindrifftsavtalen som reindrifftspolitisk virkemiddel

2.5.1 Om utviklingen av reindrifftsavtalen

Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. I forhandlingene om reindrifftsavtalen drøftes økonomiske spørsmål som er sentrale for utviklingen i naeringen. I avtalen fastsettes retningslinjene for bruken av de økonomiske virkemidlene, ut fra reindrifftslovens intensjon og bestemmelser, og ut fra de behov og utfordringer naeringen til enhver tid står overfor.

Fra midten av 1970-tallet til midten av 1980-tallet var det en forholdsvis sterk vekst i tilskuddene over reindrifftsavtalen. Tilskuddene ga reindrifftsutøverne økt økonomisk trygghet og en mulighet til å videreutvikle reindrifften som naering. Samtidig hadde tilskuddene en utilsiktet virkning ved at reintallet økte, og da særlig reintallet i deler av Finnmark. På 1990-tallet sto reintallstilpasningen i Finnmark, og reintalls- og inntektsfordelingen, sentralt når man drøftet innretningen av de økonomiske virkemidlene over reindrifftsavtalen. Det viste seg etter hvert at innretningen av de økonomiske virkemidlene ikke hadde den ønskede effekten på reintallstilpasningen. Fra og med Reindrifftsavtalen 2003/2004 ble derfor tilskuddsordningene lagt vesentlig om. Tilskuddene til siidaandeler og reinlag ble endret fra ordninger som i stor grad var faste beløp per siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskaping. Dette innebærer at mens ordningene tidligere var knyttet til et minstekrav til produksjon (kg), er dagens ordninger knyttet til verdien av det som produseres (kr). Videre er det rettet oppmerksomhet mot tiltak som skal legge til rette for økt slaktning og omsetning av reinkjøtt, ved fortsatt å stimulere til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping.

Disse hovedlinjene i tilskuddssystemet er opprettholdt. Dette har bidratt til å skape stabilitet og forutsigbarhet om ordningene over reindrifftsavtalen. Reindrifftsloven av 2007 gjorde det mulig å knytte virkemidlene over reindrifftsavtalen tettere sammen med de lovbaserte virkemidlene for å nå de fastsatte reindrifftspolitiske målene. Dette har vært særlig viktig i prosessen med reintallstilpasning, da siidaandeler som ikke har fulgt gitte reduksjonskrav ikke er tilskuddsberettigede. Videre er siidaandeler som bidrar til reintallsøkning utover fastsatt øvre reintall i en siida som hovedregel ikke tilskuddsberettigede. Reindrifftsavtalen er dermed et viktig virkemiddel for å forhindre nye økninger av reintallet utover det som er økologisk bærekraftig.

Det har de senere årene vært en betydelig økning av den økonomiske rammen for reindrifftsavtalen. Dette har gjort det mulig å gjennomføre flere tiltak som støtter opp om reindrifften, og som kommer hele reindrifften til gode. I Reindrifftsavtalen 2019/2020 ble det satt av midler til et pilotprosjekt for en HMS-tjeneste i reindrifften. I Reindrifftsavtalen 2022/2023 ble avtalepartene enige om å gjøre HMS-tjenesten permanent. I Reindrifftsavtalen 2021/2022 ble det etablert to pilotprosjekter, ett for en helsetjeneste for rein, og et for en rådgivningstjeneste i arealsaker. Begge disse tjenestene ble gjort permanente i Reindrifftsavtalen 2024/2025. I tillegg har avtalepartene siden 2017 gjennomført en omfattende satsing på beredskap i reindrifften. Det er etablert et system med beredskapsutvalg sammensatt av næring og forvaltning, beredskapsfond og tilskudd til beredskap. Dette har lagt til rette for at næring og forvaltning har kunnet håndtere de omfattende beitekrisene siden 2020 på en måte som har lagt til rette for å ivareta både dyrevelferd og produksjon. Økningen av rammen har dessuten lagt til rette for å støtte innhenting av kunnskap gjennom utredninger. Et eksempel på det er at avtalepartene har støttet et forskningsprosjekt for CWD, ved å dekke reindrifftens egenandel i prosjektet.

3 Status og utvikling i reindriften

3.1 Innledning

I dette kapittelet beskrives status og utviklingstrekk i reindriften. Kapittelet gir en oversikt over Totalregnskapet for reindriften for 2023, og en oversikt over enkelte særskilte tema.

3.2 Totalregnskapet for reindriftsnæringen 2023 og budsjett for 2024

Innledning

Økonomisk utvalg for reindriften er oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindriftsamers Landsforbund, og har som oppgave å legge frem et årlig totalregnskap for næringen. Totalregnskapet utgjør det økonomiske grunnlagsmaterialet for forhandlingene om reindriftsavtalen. Regnskapet gir en oversikt over verdiene som er skapt i næringen samlet sett ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital, og viser samlede inntekter, kostnader og resultat for hele reindriftsnæringen i Norge. Økonomisk utvalg legger også frem et budsjett for inneværende år.

Resultatmål

Totalregnskapet for 2023 viser en reduksjon i resultatmålene fra 2022 til 2023. Årsresultatet reduseres fra 175,2 mill. kroner i 2022 til 163,5 mill. kroner i 2023 (-11,7 mill. kroner). Årsresultatet per årsverk reduseres fra 182 282 kroner i 2022 til 171 622 kroner i 2023. Målt per siidaandel reduseres årsresultatet fra 311 674 kroner i 2022 til 291 429 kroner i 2023.

Resultatet i 2023 er ikke fullt ut sammenlignbart med tidligere år fordi Økonomisk utvalg ikke har fått tilgang til de samme dataene som tidligere år. Det er omtalt under de ulike postene hvilke utslag dette har gitt for 2023.

Inntekter

Sum produksjonsbaserte inntekter øker fra 228,8 mill. kroner i 2022 til 234,4 mill. kroner i 2023 (+5,6 mill. kroner). Kjøttinntektene øker med 17,7 mill. kroner. Binæringsinntekter er ikke lenger regnet inn i Totalregnskapet, fordi Økonomisk utvalg ikke har grunnlagsdata for det lenger. Dette medfører lavere produksjonsbaserte inntekter i regnskapet for 2023 enn det man ellers ville hatt, og at produksjonsbaserte inntekter i 2022 og 2023 ikke er sammenlignbare. I 2022 utgjorde binæringsinntekter 13,2 mill. kroner.

Variasjoner i reintallet fra år til år, sammenholdt med priser og gjennomsnittsvекter, skaper endringene i samlet livdyrverdi. For 2023 gir dette en reduksjon på 1,8 mill. kroner sammenlignet med 2022.

Totale utbetalinger av tilskudd reduseres fra 167,3 mill. kroner i 2022 til 143,8 mill. kroner i 2023 (-23,5 mill. kroner). Reduksjonen skyldes i stor grad at utbetalingene i 2022 var høye på bakgrunn av beitekrisen vinteren 2022. Tilskuddsordningene over reindriftsavtalen endres over tid. Økonomisk utvalg har gjennomgått hvilke ordninger som bør regnes inn i Totalregnskapet, og tatt inn noen flere ordninger. Det omfatter noen ordninger under Reindriftens utviklingsfond, i tillegg til velferdsordningene. Til sammen utgjør dette en økning av tilskuddene på 3,7 mill. kroner.

Erstatningene for tap av rein reduseres fra 97,8 mill. kroner i 2022 til 91,9 mill. kroner i 2023 (-5,8 mill. kroner), og erstatningene for arealinngrep øker fra 10,4 mill. kroner i 2022 til 14,2 mill. kroner i 2023 (+3,8 mill. kroner).

Totalt sett gir dette en reduksjon i de samlede inntektene fra 504,3 mill. kroner i 2022 til 484,3 mill. kroner i 2023 (-19,9 mill. kroner).

Kostnader

Siidaandelens kostnader øker fra 217,2 mill. kroner i 2022 til 231,5 mill. kroner i 2023 (+14,4 mill. kroner) og felleskostnadene, det vil si reinbeitedistriktenes kostnader, reduseres fra 85,5 mill. kroner i 2022 til 64,4 mill. kroner i 2023 (-21,2 mill. kroner). Reduksjonen må ses i sammenheng med at kostnadene i 2022 var høye på grunn av beitekrisen.

Reinlagenes kostnader øker fra 15,9 mill. kroner i 2022 til 16,3 mill. kroner i 2023 (+0,4 mill. kroner).

I sum gir dette en reduksjon i de totale kostnadene fra 318,6 mill. kroner i 2022 til 312,2 mill. kroner i 2023 (-6,4 mill. kroner).

Kapital

Renter på lånt kapital reduseres fra 10,6 mill. kroner i 2022 til 8,7 mill. kroner i 2023 (-1,9 mill. kroner). Reduksjonen kan i stor grad tilskrives at renter i 2023 bare omfatter rentekostnader for siidaandelsleder, ikke siidaandelsleders ektefelle/samboer som tidligere. I tillegg har Økonomisk utvalg ikke hatt tilgang til rentekostnader for reinlagene.

Siidaandeler, reintall og årsverk

Antall siidaandeler i samisk reindrift er på 539 i 2023. Reintallet reduseres fra 215 800 i 2022 til 214 100 i 2023. Antall årsverk i reinlagene er på 22 i 2023.

Tabell 3.1 Sammendrag av Totalregnskapet i perioden 2020-2023, med budsjett 2024 (1 000 kroner)

Regnskapsposter	2020	2021	2022	2023	2024
Produksjonsbaserte inntekter:	154 157	205 729	228 815	234 381	198 409
Kjøtt, biprodukter og bonus	106 320	155 128	171 014	188 736	151 019
Endring i livdyrverdien	4 048	92	-1 453	-3 298	-1 553
Binæringsinntekter	7 954	8 428	13 223	0	0
Andre	35 834	42 081	46 031	48 943	48 943
Tilskudd:	130 875	108 120	167 299	143 824	181 201
Direkte tilskudd	83 724	88 636	91 407	102 717	122 846
Reindriftens utviklingsfond	9 555	11 587	14 758	24 606	45 909
Velferdsordninger				2 966	2 653
Ekstraordinære tilskudd	24 826	1 691	50 027		
Tilskudd til tilleggsnæringer	32	122	1 342	121	241
Utviklingsprogrammet	174	230	0	375	0
Tiltak mot radioaktivitet	0	0	0	0	0
Konfliktdepemde tiltak rovvilt	12 563	5 854	9 765	13 040	9 553
Erstatninger:	102 763	114 273	108 172	106 136	109 433
Tap av rein	98 145	107 228	97 775	91 939	98 886
Arealinngrep	4 618	7 045	10 397	14 198	10 547
Sum inntekter:	387 794	428 123	504 287	484 343	489 043
Kostnader:					
Kostnader i siidaandeler	184 957	176 255	217 167	231 530	238 695
Felleskostnader	66 032	37 075	85 546	64 379	66 372
Kostnader i reinlag	12 875	13 850	15 856	16 287	16 790
Sum kostnader:	263 864	227 179	318 568	312 196	321 857
Driftsresultat	123 931	200 943	185 719	172 146	167 186
Renter på lånt kapital	8 528	8 848	10 558	8 655	8 716
Årsresultat					
Totalt (1.000 kr)	115 373	192 095	175 161	163 492	158 471
Per årsverk (kr)	124 022	202 344	182 282	171 622	165 938
Per siidaandel (kr)	206 946	341 807	311 674	291 429	282 479
Sum årsverk	930	949	961	953	955
Antall siidaandeler*	558	562	562	561	561

Kilde: Totalregnskap for reindriftsnæringen. Regnskap 2023 og budsjett 2024

* 22 årsverk for reinlagene er lagt til antall siidaandeler

3.2.2 Totalregnskapet for 2023 for reinbeiteområdene

Tabell 3.2 viser totalregnskapet for 2023 for reinbeiteområdene. Det går frem av tabellen at det er klare nivåforskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene. Årsresultat per årsverk varierer mellom 872 664 kroner i reinlagene og 84 194 kroner i Vest-Finnmark.

Totalregnskapet fordelt på sonene i Finnmark er vist i tabell 3.3. Tabellen viser at Karasjok vest ligger lavest med et årsresultat per årsverk på 45 899 kroner, mens Polmak/Varanger ligger høyest med 226 664 kroner per årsverk.

Endringene fra 2022 til 2023 i totalregnskapets hovedposter er som følger:

Øst-Finnmark: Årsresultatet reduseres med om lag 6,5 mill. kroner sammenlignet med 2022. De produksjonsbaserte inntektene øker med 2,7 mill. kroner. Tilskuddene reduseres med 5,5 mill. kroner. De totale erstatningene reduseres med 2,6 mill. kroner. Totalt reduseres inntektene med 5,4 mill. kroner, og samtidig øker kostnadene med 1,4 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 166.

Vest-Finnmark: Årsresultatet reduseres med 8,6 mill. kroner sammenlignet med 2022. De produksjonsbaserte inntektene reduseres med 2 mill. kroner. Tilskudd reduseres med 26,4 mill. kroner, og erstatninger reduseres med 3,5 mill. kroner. Samlet gjør dette at de totale inntektene reduseres med 31,9 mill. kroner. Kostnadene reduseres med om lag 22,9 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 213.

Troms: Årsresultatet er på samme nivå som i 2022. De produksjonsbaserte inntektene reduseres med 3,3 mill. kroner. Tilskudd reduseres med 0,3 mill. kroner og erstatninger øker med 3,8 mill. kroner. Kostnadene øker med 0,2 mill. kroner. Antall siidaandeler er redusert fra 51 til 50.

Nordland: Årsresultatet reduseres med 14,4 mill. kroner sammenlignet med 2022. De produksjonsbaserte inntektene reduseres med 0,9 mill. kroner. Statstilskudd reduseres med 1,1 mill. kroner, og erstatninger reduseres med 2,5 mill. kroner. Kostnadene øker med 10,2 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 41.

Nord-Trøndelag: Årsresultatet øker med 7,3 mill. kroner sammenlignet med 2022. De produksjonsbaserte inntektene økes med 4,1 mill. kroner. Tilskuddene øker med 4,1 mill. kroner sammenlignet med 2022, og erstatningene øker med 0,9 mill. kroner. Kostnadene øker med 2,1 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 39.

Sør-Trøndelag/Hedmark: Årsresultatet øker med 5,7 mill. kroner sammenlignet med 2022. De produksjonsbaserte inntektene øker med 3,4 mill. kroner og erstatningene øker med 2,1 mill. Tilskuddene reduseres med 2,3 mill. kroner. Kostnadene øker med 2,3 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 30.

Reinlag: Årsresultatet øker med 5,0 mill. kroner sammenlignet med 2022. De produksjonsbaserte inntektene øker med 1,5 mill. kroner. Tilskudd øker med 3,5 mill. kroner og erstatninger reduseres med 0,2 mill. kroner. Kostnadene øker med 0,4 mill. kroner. Antall årsverk er uendret.

Tabell 3.2 Totalregnskap 2023 for reinbeiteområder og reinlag (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	Øst- Finnmark	Vest- Finnmark	Troms	Nordland	Nord- Tr.lag	Sør-Tr./ Hedm.	Reinlag
Produksjonsbaserte inntekter:	65 688	64 691	12 140	17 096	21 317	26 608	26 841
Kjøtt, biprodukter og bonus	55 698	52 577	7 809	8 466	13 553	23 504	27 130
Endring i livdyrverdien	2 199	- 198	- 58	- 1782	- 2 714	- 456	- 289
Binæringsinntekter	-	-	-	-	-	-	-
Andre produksjonsbaserte	7 791	12 312	4 389	10 412	10 479	3 560	-
Tilskudd:	40 902	45 577	11 044	14 784	10 507	13 314	7 696
Direkte tilskudd	30 593	32 987	6 966	5 979	7 012	11 486	7 696
Reindriftens utviklingsfond	7 442	9 211	3 534	3 343	580	495	-
Velferdsordninger	775	742	-	150	750	549	-
Ekstraordinære tilskudd	-	-	-	-	-	-	-
Tilskudd til tilleggsnæringer	-	-	91	-	-	-	-
Utviklingsprogrammet	75	300	-	-	-	-	-
Tiltak mot radioaktivitet	-	-	-	-	-	-	-
Konfliktdependende tiltak rovvilt	1 988	2 337	453	5 312	2 165	785	-
Erstatninger:	23 031	24 064	15 170	22 313	12 227	8 383	949
Tap av rein	22 222	21 812	11 312	17 416	12 227	6 000	949
Arealerstatning	809	2 252	3 858	4 896	-	2 383	-
Sum inntekter	129 621	134 333	38 354	54 193	44 051	48 305	35 485
Kostnader:							
Siidaandelens kostnader	73 201	79 728	18 527	29 571	14 913	15 590	-
Felleskostnader	15 152	14 694	9 809	16 106	4 862	3 757	-
Kostnader i reinlag	-	-	-	-	-	-	16 287
Sum kostnader	88 352	94 422	28 336	45 677	19 775	19 347	16 287
Driftsresultat	41 268	39 911	10 018	8 516	24 276	28 958	19 199
Renter på lånt kapital	3 475	2 697	748	644	605	485	-
Årsresultat							
Totalt (1.000 kr)	37 794	37 214	9 270	7 872	23 671	28 473	19 199
Per årsverk(kr)	148 210	84 194	125 274	126 972	446 622	637 979	872 664
Per siidaandel (kr)	227 672	174 712	185 405	192 006	606 948	949 091	-
Sum årsverk	255	442	74	62	53	45	22
Antall siidaandeler	166	213	50	41	39	30	-

Kilde: Totalregnskap for reindriftsnæringen. Regnskap 2023 og budsjett 2024

Tabell 3.3 Totalregnskapet 2023 fordelt på sonene i Finnmark (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Produksjonsbaserte inntekter:	32 822	13 162	19 521	20 518	27 648	16 505
Kjøtt, biprodukter og bonus	29 169	10 901	15 446	18 734	21 316	12 505
Endring i livdyrverdien	- 739	620	2 317	- 337	-1 391	1 530
Andre produksjonsbaserte inntekter:	4 392	1 641	1 758	2 121	7 723	2 469
Statstilskudd:	20 412	10 566	9 923	16 221	18 791	10 565
Direkte tilskudd	14 283	8 463	7 846	9 855	14 003	9 130
Reindriftens utviklingsfond	5 204	1 360	878	5 739	3 147	325
Velferdsordninger	535	60	180		476	266
Tilskudd til tilleggsnæringer	-	-	-	-	-	-
Utviklingsprogrammet	-	-	75	-	300	-
Tiltak mot radioaktivitet	-	-	-	-	-	-
Konfliktdepnende tiltak rovvilt	390	684	914	627	866	844
Erstatninger:	8 837	8 490	5 704	4 760	10 188	9 116
Tap av rein	8 717	7 801	5 704	4 594	10 188	7 030
Arealerstatning	120	689	-	166	-	2 086
Sum inntekter	62 071	32 218	35 149	41 499	56 627	36 186
Kostnader:						
Siidaandelens kostnader	28 590	17 746	26 864	23 772	38 089	17 866
Felleskostnader	9 085	3 132	2 935	4 487	5 346	4 861
Kostnader i reinlag	-	-	-	-	-	-
Sum kostnader	37 675	20 878	29 799	28 259	43 435	22 728
Driftsresultat	24 396	11 340	5 350	13 239	13 192	13 458
Renter på lånt kapital	1 503	707	1 265	886	1 206	605
Årsresultat						
Totalt (1.000 kr)	22 893	10 633	4 085	12 353	11 986	12 853
Per årsverk(kr)	226 664	163 587	45 899	96 510	60 841	109 858
Per siidaandel (kr)	520 297	208 494	57 535	199 246	128 877	221 609
Sum årsverk	101	65	89	128	197	117
Antall siidaandeler	44	51	71	62	93	58

Kilde: Totalregnskap for reindriftsnæringen. Regnskap 2023 og budsjett 2024.

3.2.3 Siidaandelens økonomi

Nøkkeltall per siidaandel og per rein i de ulike reinbeiteområdene er presentert i tabell 3.4. Tabellen viser at det er store variasjoner mellom områdene. Eksempelvis varierer kjøttinntektene per siidaandel mellom 783 463 kroner i Sør-Trøndelag/Hedmark og 156 179 kroner i Troms. Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein varierer mellom 1 679 kroner per rein i Sør-Trøndelag/Hedmark og 549 kroner per rein i Karasjok. Det er også betydelige variasjoner i gjennomsnittlig tilskudd mellom reinbeiteområdene. For 2023 er tilskudd per rein høyest i Nordland med 1 056 kroner per rein og lavest i Karasjok med 427 kroner per rein. For 2023 er

tilskudd per siidaandel høyst i Polmak/Varanger med 463 920 kroner og lavest i Karasjok med 167 947 kroner.

De totale kostnadene per siidaandel og per rein varierer også betydelig mellom områdene. Nordland og Troms har det høyeste kostnadsnivået per rein med henholdsvis 3 263 kroner og 2 214 kroner, mens Karasjok har de laveste kostnadene per rein med 1 056 kroner.

Tabell 3.4 Nøkkeltall per siidaandel og per rein i 2023 (kroner)

	Polmak/ Varanger	Karasjok	Vest- Finnmark	Troms	Nordland	Nord- Tr.lag	Sør-Tr.lag/ Hedmark
Kjøttinntekter inkl. bonus per siidaandel	662 925	215 961	246 840	156 179	206 485	347 500	783 463
Kjøttinntekter inkl. bonus per rein	1 205	549	674	610	605	975	1 679
Tilskudd per siidaandel	463 920	167 947	213 978	220 882	360 591	269 406	443 816
Tilskudd per rein	843	427	584	863	1 056	756	951
Erstatninger per siidaandel	200 833	116 344	112 978	303 400	544 215	313 516	279 418
Erstatninger per rein	365	296	309	1 185	1 594	880	599
Totale inntekter per siidaandel	1 410 707	552 190	630 670	767 088	1 321 783	1 129 510	1 610 176
Totale inntekter per rein	2 565	1 403	1 722	2 996	3 871	3 169	3 450
Totale kostnader per siidaandel	856 252	415 386	443 295	566 720	1 114 076	507 053	644 903
Totale kostnader per rein	1 557	1 056	1 211	2 214	3 263	1 423	1 382
Årsresultat per siidaandel	520 297	136 804	174 712	185 405	192 006	606 948	949 091
Årsresultat per rein	1 008	348	512	783	608	1 746	2 068
Reintall per siidaandel	550	393	366	256	341	356	467
Siidaandelsleders inntekt utenfor reindriften per siidaandel (1 000 kr)	247	256	300	368	217	236	241

Kilde: Landbruksdirektoratet

Tabell 3.5 viser store forskjeller i årsresultat mellom områdene. I 2023 varierer vederlaget mellom 949 094 kroner per siidaandel i Sør-Trøndelag/Hedmark og 136 804 kroner per siidaandel i Karasjok. Tabell 3.5 viser videre at årsresultatet per siidaandel i 2023 ble redusert totalt sammenlignet med året før. I Øst-Finnmark, Vest-Finnmark og Nordland ble årsresultatet per siidaandel redusert, mens det i Troms, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og reinlagene økte.

Tabell 3.5 Årsresultat per siidaandel 2020-2023 (kroner)

Reinbeiteområde	2020	2021	2022	2023
Polmak/Varanger	370 605	859 188	680 167	520 297
Karasjok øst	72 211	168 932	43 806	208 494
Karasjok vest	50 932	186 029	169 675	57 535
Øst-Finnmark	140 309	360 614	267 034	227 672
Kautokeino øst	174 810	258 708	344 758	199 246
Kautokeino midt	121 528	176 136	133 614	128 877
Kautokeino vest	8 437	218 874	204 349	221 609
Vest-Finnmark	106 118	212 875	215 154	174 712
Troms	154 722	335 791	181 092	185 405
Nordland	282 715	396 095	544 264	192 006
Nord-Trøndelag	482 281	345 133	420 816	606 948
Sør-Trøndelag/Hedmark	695 000	889 538	760 128	949 091
Reinlag*	493 893	606 499	647 224	872 664
Totalt	207 001	341 807	311 674	291 429

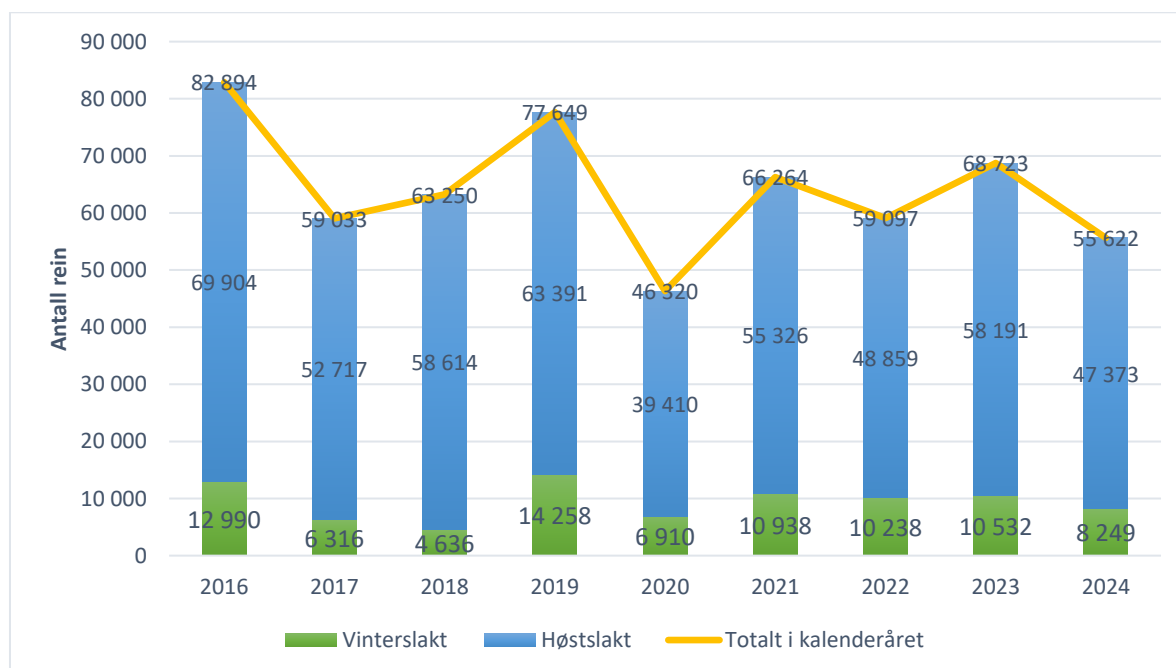
Kilde: Totalregnskap for reindriftsnæringen. Regnskap 2023 og budsjett 2024

*Årsresultat per årsverk for reinlagene

3.3 Slakteuttak

Figur 3.1 viser at slakteuttaket i 2024 var på 55 622 rein. Dette er en reduksjon på 19 prosent fra 2023, da slakteuttaket var på 68 723 rein. Slakteuttaket i 2024 er det laveste siden 2020.

Innrapporterte data fra slakteriene for 2024 gir en gjennomsnittlig slaktevekt på 22,6 kg (22,2 kg i 2023) for alle slaktedyr. I driftsåret 2023/2024 var 80 prosent av slaktedyrene kalver (77 prosent i 2022/2023).

Figur 3.1 Antall slakt til slakteri per kalenderår 2016-2024

3.4 Produktivitet

Produktivitet uttrykkes i ulike sammenhenger som slakt per livdyr i vårflokk (slakteproduktivitet) eller som slakt per livdyr i vårflokk korrigert for reintallsendringer (totalproduktivitet). Dersom reintallet et år ikke endrer seg, vil de to produktivetsberegningene gi samme resultat.

Totalproduktivitet og slakteproduktivitet relatert til reintall kan fortelle mye om hvordan tilpasningen mellom rein og beite er i et område. Eksempelvis vil en høy totalproduksjon per livrein i vårflokk ofte innebære god kalvetilgang, lave tap og gode slaktevekter, mens en lav totalproduksjon per livrein gir signaler om lav kalvetilgang, høye tap og/eller lave slaktevekter.

Totalproduktivitet per livrein er et mål for hvor effektiv en reinflokk er til å produsere reinkjøtt. Når en snakker om produktivitet, er maksimal varig avkastning et sentralt begrep. Med maksimal varig avkastning menes den tilpasning mellom reintall, beitegrunnlag og driftsform som gir den høyeste stabile avkastningen over tid, uten å forringe beitegrunnlaget.

Tabellen nedenfor viser produktivitet per livrein for de siste fem årene, beregnet både på grunnlag av slakteproduksjon og totalproduksjon. Beregningen for det siste driftsåret (2023/2024) bygger på reintall som bare delvis er korrigert og må derfor betraktes som et foreløpig anslag. Tabellen viser at det er betydelige forskjeller i produktivitet mellom områder og mellom driftsår. Det er også store variasjoner i produktivitet i de enkelte områdene.

Tabell 3.6 Slakte- og totalproduktivitet for driftsårene 2019/2020 til 2023/2024

	Slakteproduktivitet per livrein (kilo per dyr)					Totalproduktivitet per livrein (kilo per dyr)				
	19/20	20/21	21/22	22/23	23/24	19/20	20/21	21/22	22/23	23/24
Øst-Finnmark	7,8	5,8	7,8	6,7	7,0	8,0	6,2	7,8	6,4	7,5
Vest-Finnmark	6,2	4,1	5,1	5,7	6,4	6,3	3,9	5,2	5,4	6,5
Troms	4,7	3,6	4,8	5,4	5,1	5,0	3,3	6,6	5,2	5,4
Nordland	4,6	3,6	4,2	4,6	4,2	4,3	3,7	4,3	4,3	4,0
Nord-Trøndelag	7,0	7,8	7,4	8,0	7,0	7,7	7,6	7,1	8,3	6,5
Sør-Trøndelag	11,4	11,2	14,3	13,9	14,0	11,2	11,4	14,4	14,3	13,8
Reinlagene	18,2	17,7	20,5	19,0	18,2	17,7	19,4	18,3	21,5	20,0
Hele reindriften	7,6	6,0	7,4	7,3	7,6	7,6	5,7	7,5	7,1	7,7

Kilde: Ressursregnskapet for reindriftsnæringen. For reindriftsåret 1. april 2023 – 31. mars 2024

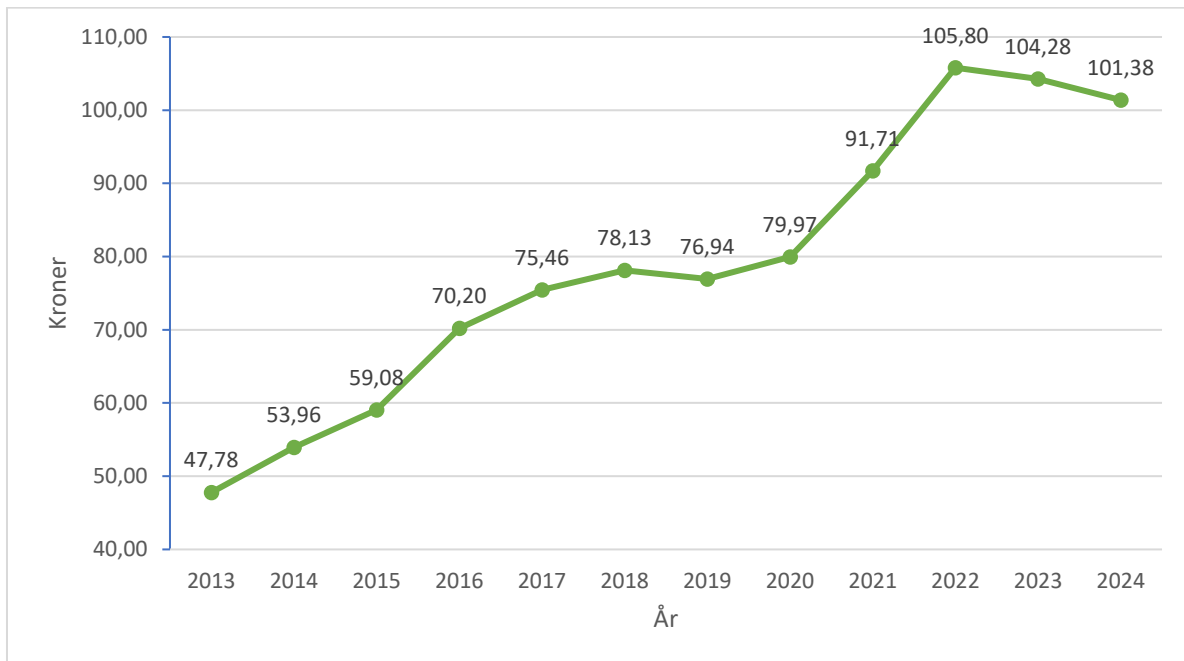
3.5 Prisutvikling

Basert på innrapporterte priser fra slakteriene har Økonomisk utvalg anslått en gjennomsnittspris på 101,8 kr. per kg. i 2024. Dette er en reduksjon fra 2023, da prisen var 104,28 kr. per kg.

Frem til og med Reindrifftsavtalen 2001/2002 var det definert en målpris for reinkjøtt. Importvernet for reinkjøtt var koblet til målprissystemet til reindrifftsavtalen. Målprisen var styrende for en eventuell administrativ tollnedsettelse, og størrelsen på tollsatsene ved slik nedsettelse. Etter ønske fra næringen, ble avtalepartene under forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2002/2003 enige om å oppheve målprisen på reinkjøtt. Etter dette har det vært fri prisdannelse på reinkjøtt innenfor det vernet importvernet har gitt. Siden 2003 er det heller ikke gitt anledning til import av reinkjøtt til redusert toll.

Prisutviklingen siden 2013 har blant annet vært begrunnet med at det har vært en sunn konkurranse i markedet for reinkjøtt. Det er likevel et sårbart marked. Færre aktører vil kunne

gi redusert konkurranse om råstoffet. I 2024 sto fire slakterier for 87 pst. av slaktingen. Få aktører vil kunne få negativ betydning for kjøp og salg av reinkjøtt, og for prisen til reineier.

Figur 3.2 Pris i kroner per kilo kjøtt omsatt via slakteri 2013-2023, med prognose for 2024.

Kilde: Totalregnskap for reindriftsnæringen. Regnskap 2023 og budsjett 2024.

3.6 Markedssituasjonen

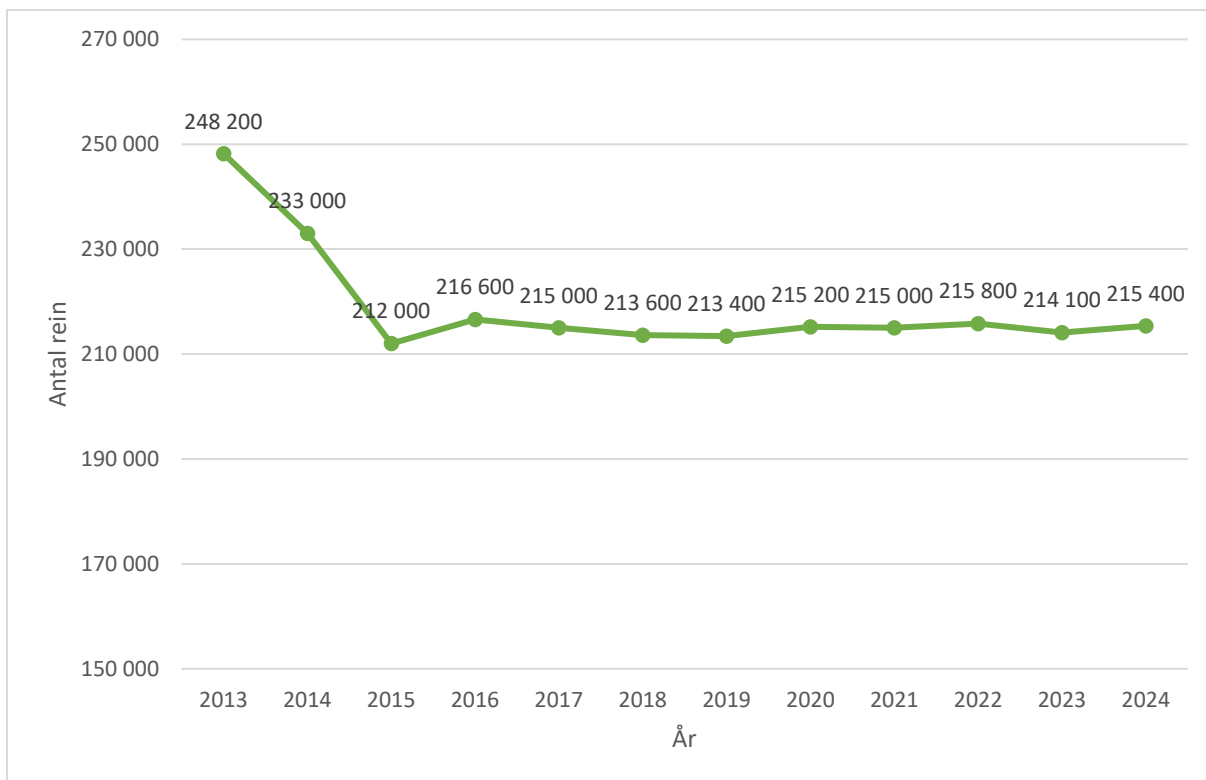
Per 1. november 2024 var det 701 tonn reinkjøtt (beinfritt) på lager hos bedriftene. Salget av reinkjøtt i september og oktober 2024 var på henholdsvis 54 tonn og 100 tonn. Til sammenligning var salget i de samme månedene i 2023 på 157 tonn og 79 tonn. Totalt sett var salget i september og oktober 2024 dermed 82 tonn lavere enn i samme periode året før. Årsaken til at lageret per 1. november er høyere enn tidligere år er en kombinasjon av at det var mer på lager ved inngangen til slaktesesongen og at salget har vært lavere.

Lagerbeholdningen av finnbiff og reinskav har hatt en økning sammenlignet med tidligere år. Gjennom hele 2024 har lagrene av disse produktene vært høye. På nyåret var dette lageret i størrelsesorden 400 tonn.

3.7 Tilpasning av reintallet til beitegrunnet

Et reintall som er tilpasset beitegrunnet er avgjørende for å nå målet om en bærekraftig reindrift. Etter at reindriften av 2007 ble satt i verk er det gjennomført reduksjonsprosesser i Finnmark. Siidaandelene har i all hovedsak fulgt opp gitte reduksjonsvedtak.

Foreløpig reintall per 31. mars 2023 var 214 100 rein. Dette var en reduksjon på 1700 rein sammenlignet med 2022. Det foreløpige reintallet per 31. mars 2024 er høyere, og ligger på 215 400 rein. Fremdeles ligger noen få reinbeitedistrikt i Finnmark over sitt øvre reintall. Disse blir fulgt opp gjennom reindriften bestemmelser. Ressurser til å følge opp reintallet i Finnmark må fortsatt være en prioritert oppgave.

Figur 3.3 Korrigert reintall per 31. mars 2013-2023, beregnet reintall per 31. mars 2024

Kilde: Totalregnskap for reindriftsnæringen. Regnskap 2023 med budsjett 2024.

3.8 Grensekryssende reindrift

Siden 1972-konvensjonen opphørte å gjelde i 2005, har det ikke foreligget noen konvensjon om grenseoverskridende reindrift mellom Norge og Sverige. Det fremforhandlede forslaget fra 2009 har vært gjenstand for høringer i begge land og drøftinger mellom landene, uten at man har fått avklart ulike spørsmål som er reist. På svensk side har det vært foretatt omfattende utredninger av juridiske og økonomiske spørsmål. Det ble i 2017 meddelt fra svensk side at konvensjonsforslaget ikke kunne ratifiseres i sin nåværende form, og at forhandlinger burde gjenopptas med siktemål å få nødvendige justeringer i konvensjonen. Dette ble avvist fra norsk side.

Dagens situasjon med manglende konvensjon gir norsk reindrift utfordringer i den daglige driften. Noen reinbeitedistrikt opplever i praksis å bli stengt ute fra tidligere beiteområder i Sverige, samtidig som de opplever ulovlig beiting fra svensk reindrift på norske områder. I de områdene som har etablert samarbeidsavtaler mellom norsk og svensk reindrift, gir fravær av en konvensjon manglende regler for et grenseoverskridende samarbeid. Ulike forvaltningssystemer mellom de to land er også lite tilfredsstillende for et slikt samarbeid, og dette går i praksis ut over norske reindriftsutøvere.

Norske myndigheter vil fortsatt ha stor oppmerksomhet på tiltak som bedrer forholdene for norsk reindrift grunnet manglende reinbeitekonvensjon med Sverige. Dette gjelder tiltak som bidrar til at svensk reindrift i Norge utøves i tråd med norsk lov, og som på den måten i større grad sikrer den norske reindriften tilfredsstillende og forutsigbare driftsvilkår.

De ansvarlige statsrådene i Sverige og Norge hadde et møte om den grensekryssende reindriften i forbindelse med Nordisk møte i Tromsø sommeren 2022. Under dette møtet ble ministrene

enige om at en manglende konvensjon skaper utfordringer knyttet til den grensekryssende reindriften. De ble derfor enige om en videre prosess og dialog for å se på mulige løsninger som ivaretar reindriftsinteressene i begge land. Arbeidet skulle ta utgangspunkt i den fremforhandlede konvensjonen fra 2009.

Siden møtet i Tromsø har embetsverket i Norge og Sverige hatt flere møter hvor man har sett på ulike problemstillinger og mulige løsninger i tråd med oppdraget som ble gitt i overnevnte enighet.

3.9 Chronic Wasting Disease

Chronic Wasting Disease (CWD) er en av de mest alvorlige sykdommene hos dyr vi noen gang har hatt i Norge. Det finnes ingen behandling for sykdommen, som er dødelig for hjortedyr. Siden første funn av CWD på reinsdyr i Nordfjella i april 2016 er det gjort en omfattende jobb for å kartlegge og bekjempe forekomsten av sykdommen. Høsten 2020 ble det første tilfellet av klassisk CWD utenfor Nordfjella påvist hos en villreinbukk felt under jakt på Hardangervidda. Det ble ikke gjort nye funn av klassisk CWD under jakta 2021, men Veterinærinstituttet estimerte rundt fem tilfeller smittede villrein på Hardangervidda. Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) mener at smitten sannsynligvis er oppdaget tidlig i forløpet, og at det er lite miljøsmitte. Tiltak som gjennomføres raskt, vil ifølge VKM ha størst sannsynlighet for å gi ønsket effekt. For å sikre levedyktige bestander av villrein og hindre smitte til andre hjortedyr og reindriften er målsettingen å begrense og om mulig utrydde klassisk CWD.

Tap av næringsgrunnlag som følge av CWD-smitte vil ha store konsekvenser for økonomien i reindriftnæringen og for den samiske reindriftskulturen. Den nomadiske driftsformen i den samiske reindriften medfører høy risiko for at smitten spres til store områder. Videre vil håndteringen og iverksettelsen av tiltak kompliseres der det foregår grensekryssende reindrift.

Det er avgjørende å videreføre tiltak for å hindre spredning av smitte til nye områder, inkludert i forbindelse med reetablering av villrein i Nordfjella. Videre er det avgjørende å ha nødvendig kompetanse og beredskap for håndtering av et mulig smittetilfelle i reindriften. Statens forhandlingsutvalg viser til Mattilsynets beredskapsplan for skrantesjuka i reindriften (Versjon 1.0, faglig oppdatert 21.03.2024). Statens forhandlingsutvalg understreker viktigheten av at reindriften gjør seg kjent med planen, samt at Mattilsynet løpende oppdaterer planen ved behov.

Statens forhandlingsutvalg viser til Norske Reindriftsamers Landsforbunds krav knyttet til erstatningsordning dersom reindriften skulle bli rammet av CWD. Det finnes i dag ingen særegen erstatningsordning for reindriften ved offentlig pålegg, slik det gjør for plante- og husdyrproduksjonen. Denne erstatningsordningen er regulert i forskrift 29. mai 2016 nr. 545 om erstatning etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon. Landbruksdirektoratet har på oppdrag fra departementet gjort en vurdering av aktuelle problemstillinger ved en mulig etablering av en erstatningsordning etter offentlige pålegg i reindriften. Rapporten er et sentralt underlag i departementets vurdering av om det skal etableres en særegen erstatningsordning som gjelder ved offentlig pålegg om avliving eller ulike bekjempelsestiltak, i tilfelle utbrudd av sykdom eller funn av smittestoffer innen reindriften.

4 Reindrifftsavtalen 2024/2025

Inneværende avtale, Reindrifftsavtalen 2024/2025, har en ramme på 225 mill. kroner. Dette var en økning på 25 mill. kroner fra Reindrifftsavtalen 2023/2024. Avtalepartenes hovedprioriteringer er direkte tilskudd, ivaretagelse av reindrifftsens arealer, klimatilpasning og beredskap. Hovedprioriteringene styrker rammevilkårene for de reineierne som har reindrifft som hovedvirksomhet.

De direkte tilskuddene ble økt med 16,55 mill. kroner. Satsen for produksjonspremien ble satt til 41 prosent, en økning fra 39 prosent i Reindrifftsavtalen 2023/2024. Satsen ble økt for å stimulere til økt produksjon og verdiskaping. Avtalepartene er enige om at i en situasjon der prisene øker, kan satsen for produksjonspremien settes ned. Videre ble inntektsgrunnlaget for beregning av produksjonspremien hevet fra 650 000 kroner til 700 000 kroner for siidaandeler, og fra 1 250 000 kroner til 1 500 000 kroner for reinlagene.

Satsen for kalveslaktetilskuddet ble økt fra 650 kroner per kalv til 700 kroner per kalv. I tillegg ble inntektsgrensen for ektefelle/samboertillegget hevet fra 250 000 kroner til 300 000 kroner.

Grunnbeløpet for distriktstilskuddet ble økt med 43 000 kroner for alle reinbeitedistrikter og reinlag fra 207 000 kroner til 250 000 kroner. I tillegg ble det variable tilskuddet til distrikt 16 økt med 5 000 kroner, til 34 000 kroner. Det ekstraordinære tilskuddet til reindrifften i Trollheimen ble økt fra 100 000 kroner til 200 000 kroner per siidaandel. Økningen i distriktstilskuddet legger til rette for at distriktene har ressurser til arbeidet med arealsaker, bruksregler og distriktsplaner, i tillegg til at distriktene kan prioritere midler til avløsning ved sykdom.

Satsen for tidligpensjon ble økt fra 150 000 kroner til 210 000 kroner for enbrukerpensjon, og fra 240 000 kroner til 300 000 kroner for tobrukerpensjon. Med denne økningen vil avtalepartene stimulere til tidligere generasjonsoverganger i reindrifften.

Organisasjonstilskuddet til Norske Reindrifftsamers Landsforbund ble økt til 8,6 mill. kroner. Økningen på 0,5 mill. kroner skal benyttes til en fagstilling i Norske Reindrifftsamers Landsforbund som skal følge opp løpende rovviltrelaterte oppgaver og tiltakspakken for reindrifft og energi. I tillegg skulle Klima- og miljødepartementet fremme forslag om en bevilgning til samme formål i statsbudsjettet for 2025, slik at den totale økningen ble på 1 mill. kroner. Prosjektet mot hets og rasisme som ble etablert i Reindrifftsavtalen 2022/2023 videreføres i 2024 og i 2025. Avtalepartene ble enige om at Norske Reindrifftsamers Landsforbund ved oppstart av forhandlingene om reindrifftsavtale 2025/2026 skulle legge frem en plan for hvordan arbeidet mot hets og rasisme kan inkluderes i organisasjonens ordinære drift.

Avtalepartene styrket de frie midlene til disposisjon for RUF-styret. Avtalepartene er enige om at økningen skal legge til rette for en satsing på infrastrukturtiltak, som et tiltak for klimatilpasning i reindrifften.

Avtalepartene styrket beredskapsfondet med 10 mill. kroner i Reindrifftsavtalen 2024/2025. Styrking av beredskapsfondet er avgjørende for å kunne møte fremtidige beitekriser.

Avtalepartene ble enige om å etablere de to pilotprosjektene helsetjeneste rein og rådgivningstjenesten i arealsaker som permanente ordninger. Avtalepartene styrket også rådgivningstjenesten i arealsaker slik at det er rom for to nye stillinger. Sammen med økningen i distriktstilskuddet bidrar dette til å styrke reinbeitedistriktenes mulighet til å følge opp arealsaker.

Avtalepartene videreførte satsingen på tilleggsnæringer i reindrifften på samme nivå som Reindrifftsavtalen 2023/2024. Avtalepartene er enige om at det er viktig at de ulike ordningen

for tilleggsnæringer drar i samme retning, og ba om at Landbruksdirektoratet skulle legge til rette for et felles møte mellom Utviklingsprogrammet, Ut på Vidda, Markedsutvalget og Reindriftens utviklingsfond. Lærings- og omsorgsbaserte tjenester skulle evalueres i løpet av 2024.

Avtalepartene ble enige om en ny, treårig tilskuddsordning for distriktsplaner over Reindriftens utviklingsfond. Det kan gis tilskudd til oppdatering av eksisterende distriktsplaner og nye distriktsplaner. Det kan gis et tilskudd på inntil 40 000 kroner per distrikt, for distrikt 16 kan det gis tilskudd på inntil 60 000 kroner.

5 Omprioriteringer i Reindrifftsavtalen 2024/2025

5.1 Mindreforbruk i 2024

Tabell 5.1 og 5.2 viser bevilgning og forbruk på statsbudsjettet kapittel 1151 Til gjennomføring av reindrifftsavtalen, post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd og 79 Velferdsordninger. Tabellene viser et mindreforbruk i 2024 på 8,2 mill. kroner på post 75 (6,5 pst.) og 0,6 mill. kroner på post 79 (14 pst.). Dette gir et totalt mindreforbruk på kapittel 1151 på 8,8 mill. kroner.

Tabell 5.1 Kapittel 1151 post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

	Avsetning 2024	Forbruk 2024	Saldo per 31.12.2024
Overført fra 2023 til 2024	5 954 000		5 954 000
Overført til post 51 i 2024	-666 000		
Distriktstilskudd	32 850 000	31 230 050	1 619 950
Produksjonspremie	48 900 000	50 447 885	-1 547 885
Kalveslaktetilskudd	30 800 000	31 885 900	-1 085 900
Simleslaktetilskudd		114 500	-114 500
Særskilt driftstilskudd til ungdom	2 200 000	1 840 000	360 000
Særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel	1 100 000	665 000	335 000
Etableringstilskudd	5 200 000	2 540 000	2 660 000
Ektefelle/samboertillegg	900 000	180 000	720 000
Ekstraordinært tilskudd*	0	30 000	-30 000
Totalt	127 138 000	118 933 335	8 204 665

*Ekstraordinært tilskudd etter beitekrisen 2020, omgjøring av tidligere avslag.

Tabell 5.2 Kapittel 1151 post 79 Velferdsordninger

	Avsetning 2024	Forbruk 2024	Saldo per 31.12.2024
Overført fra 2023 til 2024	834 000		
Overført til post 51 i 2024	-834 000		
Tidligpensjon	2 500 000	2 356 702	143 298
Avløsning ved svangerskap, fødsel, adopsjon og dødsfall	1 300 000	826 410	473 590
Tilskudd til sykepengeordningen	500 000	500 000	-
Bevilgning post 79	4 300 000	3 683 112	616 888

5.1.2 Bruk av overførte midler fra 2024

Under forutsetning av at mindreforbruket blir godkjent overført fra 2024 til 2025 foreslår Statens forhandlingsutvalg at mindreforbruket på kapittel 1151 post 75 overføres til post 51 Reindriftens utviklingsfond. Statens forhandlingsutvalg foreslår i å tilføre 6,5 mill. kroner til beredskapsfondet. Se nærmere omtale av beredskapsfond under punkt 6.4.4 og 6.7.11. I tillegg foreslår Statens forhandlingsutvalg å sette av 0,1 mill. kroner til å følge opp rapporten om rådgivning i reindriften, jf. punkt 6.4.2. Videre foreslår Statens forhandlingsutvalg å sette av 0,5 mill. kroner til møtekostnader for beredskapsutvalgene, fordi møtekostnader for Statsforvalteren i Troms og Finnmark vil komme til utbetaling i 2025. Statens forhandlingsutvalg foreslår også å sette av 0,5 mill. kroner til pramming, som en buffer for uforutsette kostnader. Til slutt foreslår Statens forhandlingsutvalg å sette av 0,6 mill. kroner til en løsning for registrering av data i felt for beredskapsutvalgene, i tråd med forslag fra arbeidsgruppen som leverte rapporten *Gjennomgang av beredskapen i reindriften* i desember 2024, jf. punkt 6.4.4. Forslaget til disponering av mindreforbruket fremgår av tabell 5.3.

Tabell 5.3 Disponering av overførte midler fra 2024 til 2025

Avsetning	Kroner
Beredskapsfond	6 500 000
Oppfølging av rapport om rådgivning	100 000
Møtekostnader beredskapsutvalg	500 000
Pramming (buffer)	500 000
Løsning for registrering av data i felt for beredskapsutvalgene	600 000
Totalt	8 200 000

5.2 Forventet mindreforbruk i 2025

Slakteuttaket i 2024 ble over 14 000 rein lavere enn det avtalepartene la til grunn ved inngåelse av Reindrifftsavtalen 2024/2025. De direkte tilskuddene er produksjonsavhengige, og utbetalingene i 2025 avhenger av slakteuttaket i 2024. Prognosen for mindreforbruk i 2025 er på om lag 22 mill. kroner. Det gjenstår noen søknader om distriktstilskudd for 2024 som ennå ikke er ferdigbehandlet, og som kan komme til utbetaling i 2025.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det forventede mindreforbruket overføres til beredskapsfondet og til reinbeitedistriktenes beredskapsfond gjennom distriktstilskuddet, jf. tabell 5.4. Denne omprioriteringen vil gjøre det mulig å iverksette endringen i beredskapssystemet, jf. punkt 6.4.4, i 2025. Forslaget forutsetter at 12 mill. kroner foreslås omdisponert fra kapittel 1151 post 75 til post 51 i 2025.

Tabell 5.4 Disponering av forventet mindreforbruk i 2025

Avsetning	Kroner
Beredskapsfond	12 000 000
Distriktstilskudd – tilskudd til beredskap	10 000 000
Totalt	22 000 000

5.3 Omdisponering Reindriftens utviklingsfond

Dersom avtalepartene ikke har avtalt noe annet, eller midlene er bundet opp som ansvar, skal ubrukte midler på ordninger i Reindriftens utviklingsfond tilbakeføres til fondet. En ny gjennomgang av fondet har vist at det er ubrukte midler fra tidligere år som kan omdisponeres.

Tabell 5.5 viser tidligere avsetninger som kan omdisponeres.

Tabell 5.5 Omdisponering av tidligere avsetninger og overføringer, Reindriftens utviklingsfond

Avsetning	Kroner
Klassifiseringssystem reinkjøtt	936 590
Utviklingsprogrammet	4 957 870
Saksbehandlingssystem og nye nettsider Norske Reindriftingsamers Landsforbund	182 378
Lærings- og omsorgsbaserte tjenester	1 386 424
Totalt	7 368 802

Statens forhandlingsutvalg foreslår at 7,4 mill. kroner tilføres de frie midlene RUF-styret har til sin disposisjon i 2025, som blant annet kan benyttes til infrastrukturiltak.

For avsetningen til prosjektet motstandsdyktighet mot CWD overføres mindreforbruket i 2024 til 2025.

6 Statens tilbud til Reindrifftsavtalen 2025/2026

6.1 Innledning

I dette kapitlet gis det innledningsvis en omtale av Statens forhandlingsutvalgs prioriteringer for Reindrifftsavtalen 2025/2026. Ordninger som er gjeldende gjennom Reindrifftsavtalen 2024/2025, og som ikke omtales i dette kapitlet, foreslås videreført uten endringer.

Avsetninger som foreslås til de enkelte ordningene er basert på anslag og vurderinger av markeds- og slaktesituasjonen og erfaringstall knyttet til tilslaget på de ulike ordningene. Dette innebærer at avsetningene til enkelte av de direkte tilskuddsordningene kan være justert, selv om det ikke er foreslått endringer i satsene eller regelverket for det aktuelle tilskuddet. I vedlegget gis en oversikt over forslaget til fordeling av den økonomiske rammen.

Statens forhandlingsutvalg legger til grunn et forventet slakteuttak i 2025 på 70 000 rein, som danner grunnlag for beregnet utbetaling av de direkte tilskuddene i 2026.

6.2 Norsk økonomi

Etter to år med lav vekst er det utsikter til sterkere vekst i norsk økonomi og til at den registrerte ledigheten fortsatt holder seg lav. Den økonomiske politikken ser så langt ut til å ha lyktes med å legge til rette for at prisveksten kommer ned uten en stor økning i arbeidsledigheten, og Norge har unngått nedgang i økonomien. Lønnsveksten ble etter alle solemerker klart høyere enn prisveksten i fjor. Også i år ventes reallønnsvekst å bidra til oppgang i husholdningenes kjøpekraft. Det ventes å bidra til at veksten i norsk økonomi tar seg opp. Arbeidsmarkedet preges fortsatt av høy etterspørsel etter arbeidskraft, men er litt mindre stramt enn for halvannet års tid siden. Sysselsettingen anslås å fortsatt øke fremover.

Budsjettpolitikken har de siste årene vært preget av flere eksterne hendelser som har krevd økte bevilgninger. Russlands angrepskrig i Ukraina har medført både økte utgifter til mottak av flyktninger, økt støtte til Ukraina gjennom Nansen-programmet, og økte utgifter til forsvar og beredskap i Norge. Krigen bidro dessuten til høye energipriser, som igjen bidro til høy inflasjon i mange land, også her hjemme. Høy prisvekst har ført til høyere rente, både ute og hjemme. Regjeringen har lagt vekt på å holde folk i arbeid og prioritere dem som har vært hardest rammet. De siste årenes budsjetter har bidratt til å holde veksten i økonomien oppe. Nå er prisveksten på vei ned, og arbeidsledigheten er fortsatt lav. Fremover er regjeringens mål å støtte opp om den positive økonomiske utviklingen slik at folk får bedre kjøpekraft, samtidig som sysselsettingen er høy

6.3 Skatt og avgift

Målet for regjeringens økonomiske politikk er en økonomisk vekst som bidrar til arbeid til alle, mer rettferdig fordeling som reduserer de sosiale og geografiske forskjellene, og en sterk velferdsstat med gode tjenester uavhengig av folks lommebok og bosted. En lønnsom privat sektor i godt samspill med det offentlige er grunnlaget for en sterk velferdsstat. En omfordelende skatte- og avgiftspolitik, gode offentlige tjenester, infrastruktur og satsing på teknologi, omstillingsevne og kunnskap er nødvendig for å legge til rette for bosetting og bedrifter i hele landet. Skatte- og avgiftspolitikken skal brukes for å stimulere til arbeidsplasser, verdiskaping og bosetting i hele Norge.

Regjeringen legger vekt på rettferdig fordeling og vil styrke hele landet. Målet om å ta hele landet i bruk skal være gjennomgående i regjeringens prioriteringer og avgjørelser.

Skatte- og avgiftsfritak er også viktige rammebetingelser for reindriftsnæringen. I 2018 ble det gitt nye regler om fritak for engangsavgift og fradragrett for merverdiavgift for snøskutere og ATV-er til bruk i reindriftsnæringen. Kjøretøy som brukes som driftsmidler i reindriftsnæringen fikk på denne måten en mer lik avgiftsbehandling som kjøretøy som benyttes som driftsmidler i landbruket for øvrig. Virksomhet eller person som driver med reindrift og er registrert i Merverdiregisteret, kan kjøpe inntil fire eller åtte snøskutere eller ATV-er per toårsperiode til bruk i reindriftsnæringen uten å betale engangsavgift på disse. De får også fradragrett for merverdiavgift på inntil fire eller åtte slike kjøretøy per toårsperiode. Fradragretten gjelder også for merverdiavgift ved reparasjoner og drift av disse kjøretøyene. I 2024 ble også to-hjuls terrenggående motorsykler gitt fritak for engangsavgift og fradragrett for merverdiavgift.

I 2021 ble lov om eiendomsskatt endret, slik at kommunen ikke lenger kan kreve eiendomsskatt for anlegg i reindriftsnæringen.

Fra 1. januar 2025 ble det særskilte fradraget i næringsinntekt for reindrift (reindriftsfradraget) økt. Det gis et inntektsfradrag på inntil 95 800 kroner per år. For inntekt over 95 800 kroner, gis i tillegg et fradrag på 38 prosent av den overskytende inntekten opp til et samlet fradrag på 200 850 kroner.

I sluttprotokollen for Reindriftsavtalen 2025/2025 ble det presisert at det skal gis fritak for tilbakebetaling av engangsavgift ved overføring av kjøretøy til annen fritaksberettiget virksomhet innenfor reindriftsnæringen. Dette er nå presisert i Skatteetatens årsrundskriv om engangsavgift for 2025: *«Kjøretøy kan overføres til en annen fritaksberettiget virksomhet innenfor klausultiden uten at det oppkreves engangsavgift. Det forutsettes at den virksomheten som overtar kjøretøyet på eget grunnlag oppfyller vilkårene for fritak, og at det totale antall kjøretøy hos den nye virksomheten ikke overstiger antallsbegrensningen. Klausultiden fortsetter i et slikt tilfelle å løpe hos den nye virksomheten.»*

Det var 387 siidaandelsledere som fikk reindriftsfradrag i 2023. Dette utgjør 78 prosent av alle siidaandelsledere. Av disse var det 33 prosent som fikk fullt reindriftsfradrag. Andelen siidaandelsledere som oppnådde fullt reindriftsfradrag var i 2023 høyest i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde (87 prosent). Reindriftsfradraget tilsvarte 50,8 mill. kroner i 2023.

6.4 Statens forhandlingsutvalgs prioriteringer

Regjeringen Støre legger til grunn at reindriftsnæringen er viktig for å bevare samisk kultur, samfunnsliv og språk. Overordnet mener Statens forhandlingsutvalg at avtalen bør legge opp til en videreføring og styrking av arbeidet med å utvikle reindriftsnæringen som en bærekraftig næring. Vektlegging av næringsretting og tilrettelegging for de som har reindrift som hovedvirksomhet bør videreføres. Den aktive reindriftsutøver er trolig den næringsutøveren som tydeligst og sterkest opplever klimaendringene. Det er derfor sentralt å se på tiltak som trykker reindriftsutøverens arbeidshverdag og som bedrer driftsforholdene. Næringen har potensial for økt verdiskaping. For å øke verdiskapingen basert på kjøtt og biprodukter, og legge til rette for kulturformidling og turisme basert på reindriften, er det viktig å legge til rette for tilleggsnæringer til reindrift.

Statens forhandlingsutvalg vil trekke frem fire hovedprioriteringer i forhandlingene om Reindriftsavtalen 2025/2026:

- Direkte tilskudd.
- Ivaretagelse av reindriftens arealer.
- Rådgivning.

- Klimatilpasning og beredskap.

6.4.1 Direkte tilskudd

Statens forhandlingsutvalg mener rammevilkårene for næringen bør være forutsigbare. En prioritering av dagens tilskuddsordninger støtter opp om de aktive reindriftsutøverne og bidrar til en stimulering av økt produksjon og slakting av rein. Statens forhandlingsutvalg ønsker en fortsatt prioritering av dagens direkte tilskuddsordninger. Statens forhandlingsutvalg foreslår å øke distriktstilskuddet i 2025 og 2026, for å legge til rette for at distriktenes beredskapsfond kan fylles på og legge til rette for endringene i beredskapssystemet. Statens forhandlingsutvalg foreslår at det innføres en differensiering av satsen for kalveslaktetilskuddet, for å stimulere til kvalitetsheving og premiering av kalv med god kjøttfylde. Produksjonspremien videreføres med gjeldende sats.

Prioritering av de direkte tilskuddene er i tråd med Sametingets innspill.

6.4.2 Ivaretagelse av reindriftens arealer

Reindriften er en arealavhengig næring, og tilgang på nødvendige arealer er en sentral forutsetning for at næringen oppnår målet om økt produksjon og lønnsomhet. Reindriftsloven skal bidra til sikring av reindriftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriftens viktigste ressursgrunnlag. Ansvaret for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindriftsretten, øvrige rettighetshavere og myndighetene.

Ivaretagelse av reindriften er en utfordring som krever flere ulike tiltak. I Reindriftsavtalen 2021/2022 etablerte avtalepartene et pilotprosjekt for en rådgivningstjeneste for arealsaker i Norske Reindriftsamers Landsforbund, som skal sikre at reinbeitedistriktene får bedre muligheter til å ivareta sine interesser ovenfor planmyndigheter og utbyggere. I Reindriftsavtalen 2024/2025 ble rådgivningstjenesten gjort permanent. I tillegg er det utarbeidet veiledningsmaterieell og en mal for distriktsplaner. Distriktstilskuddet er økt i de senere årene, slik at distriktene har fått mer ressurser blant annet til arbeid med arealsaker.

I revidert nasjonalbudsjett 2023 ble det bevilget midler til et program for å styrke kunnskapen for ivaretagelse av reindriftens arealer. Programmet består av en forskningsdel, som gjennomføres av NIBIO innenfor en ramme på 5 mill. kroner, og en forvaltningsdel som gjennomføres av Landbruksdirektoratet. NIBIO er tildelt midler til å gjennomføre forskningsdelen av programmet. Den omfatter blant annet et prosjekt som gjelder konsekvensutredninger. NIBIO skal vurdere om dagens regelverk for konsekvensutredninger og oppfølgingen av dette knyttet til reindriften fungerer etter sin hensikt. Prosjektet gjennomføres i to steg; først gjøres det en kartlegging og deretter foreslås det hvordan en metodikk for hvordan konsekvensutredninger kan utformes. Prosjektet skal ferdigstilles første kvartal 2025.

Forvaltningsdelen omfatter en styrking av bemanningen hos Landbruksdirektoratet i Alta med kompetanse innen arealforvaltning og reindrift og har som formål å bidra til økt kompetansen i arbeidet med ivaretagelse av reindriftens beitearealer.

Den 20. desember 2023 la regjeringen frem en bred tiltakspakke for å legge til rette for bedre ivaretagelse av reindriften ved planlegging og utbygging av energi. Målet med tiltakspakken er å ivareta hensynet til både reindrift og utbygging av kraft og nett. Departementene jobber nå med gjennomføring av tiltakene.

Oversikt over tilgjengelige arealer for reindriften er viktig, og en oversikt over utviklingen er over tid etterspurt fra Norske Reindriftsamers Landsforbund og Sametinget. Landbruks- og

matdepartementet ga i 2024 NIBIO i oppgave å utarbeide en metodikk for arealregnskap for reindrift. Arealregnskapet for reindrift skal bygge på felles grunnkart for arealregnskap, som er utarbeidet av NIBIO, SSB og Kartverket og Miljødirektoratet. Et arealregnskap vil over tid gi oversikt over utviklingen i tilgjengelige arealer for reindrift. NIBIO vil ferdigstille arbeidet i løpet av 2025.

For å legge til rette for en bedre ivaretagelse av reindriftens arealer foreslår Statens forhandlingsutvalg følgende prioriteringer over avtalen:

- Styrke rådgivningstjenesten for arealsaker.
- Styrking av distriktstilskuddet.
- Øke avsetningen til konfliktforebyggende tiltak
- Videreføring av mulighet for tilskudd til juridisk bistand til norske reinbeitedistrikter for ivaretagelse av egne beiterettigheter.
- Videreføring av tilskudd til utarbeiding av distriktsplaner.
- Videreføring av mulighet for støtte til kompetanseoppbygging knyttet til sikring av reindriftens areal.
- Fortsatt prioritering av forsknings- og utviklingsprosjekter knyttet til sikring av reindriftens areal.

6.4.3 Rådgiving

Reindriftsnæringen har behov for ulike typer rådgiving. I dag har reindriften rådgiving for HMS, reinhelse og arealsaker. Under forhandlingene om Reindriftsavtalen 2024/2025 ble avtalepartene enige om å få utredet behovet for rådgiving i reindriften. NIBIO har gjennomført en spørreundersøkelse i næringen og i de eksisterende rådgivningstjenestene. Undersøkelsen viser at det er behov for rådgiving, men det er behov for nærmere vurderinger av hvilken type rådgiving det er behov for og hvordan den skal organiseres.

Statens forhandlingsutvalg ønsker å diskutere hvilke typer rådgiving det er behov for under forhandlingene. Videre foreslår Statens forhandlingsutvalg at det etableres en partssammensatt arbeidsgruppe som i løpet av høsten 2025 skal komme med forslag til hvordan rådgiving for reindrift kan organiseres. Statens forhandlingsutvalg ønsker å diskutere saken nærmere og komme frem til et mandat for en arbeidsgruppe under forhandlingene.

6.4.4 Klimatilpasning og beredskap

Klimaendringene i nordområdene skjer raskere enn det globale gjennomsnittet. Temperatur og nedbør er faktorer som kan føre til høyere frekvens av ising og låste beiter, eller at vekstsesongen starter tidligere. Med klimaendringene forventes en større variasjon i værforhold, med hyppigere forekomst av ekstreme værhendelser. Klimaendringene fører til endringer i beitegrunnet, og behov for endringer i beitemønstrene, og i flyttemønstre. Slike endringer kan komme i konflikt med andre interesser og tiltak. Klimaendringene kan gi større behov for tilleggsføring, og vil med det ha store økonomiske konsekvenser. I tillegg er det også risiko for oppblomstring av sykdommer.

En arbeidsgruppe leverte rapporten *Klimatilpasning i reindriften* til forhandlingene om Reindriftsavtalen 2024/2025. Arbeidsgruppen vurderte hvilke hovedutfordringer klimaendringene skaper for reindriften, aktuelle tiltak og virkemidler for klimatilpasning i reindriften, og identifiserte behov for ny kunnskap.

Reindriften har i løpet av få år opplevd flere beitekriser. Klimaendringene vil sannsynligvis gi høyere frekvens av vintre med vanskelige beiteforhold. Avtalepartene har lagt vekt på og prioritert å bygge opp beredskapsfondet for å kunne møte fremtidige beitekriser. Dette har etter Statens forhandlingsutvalgs vurdering vært en riktig prioritering. Avtalepartene har et godt samarbeid om utviklingen av systemet for beredskap, og har de senere år hatt løpende dialog om erfaringer og behov for justeringer i systemet. Avtalepartene etablerte våren 2024 en arbeidsgruppe som skulle gjennomgå beredskapen i reindriften. Arbeidsgruppen leverte sin rapport i desember 2024, *Gjennomgang av beredskapen i reindriften*. Arbeidsgruppen foreslår at reinbeitedistriktene i større grad skal ta ansvar for tiltak under en beitekrise, før det gis tilskudd fra beredskapsfondet. Statens forhandlingsutvalg viser til at Norske Reindriftsamers Landsforbund i sitt krav støtter forslagene fra arbeidsgruppen.

Statens forhandlingsutvalg foreslår en fortsatt prioritering av tiltak for å styrke beredskapen i reindriften. Statens forhandlingsutvalg foreslår at distriktene skal kunne håndtere beitekrisen ved hjelp av eget beredskapsfond i 30 dager. Systemet med beredskapsutvalg videreføres, og det må være erklært beitekrise for at distriktet skal kunne ta fondet i bruk. Dette krever en endring i forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag. Videre krever det at distriktenes beredskapsfond tilføres midler.

Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at distriktenes beredskapsfond må fylles på over flere år, for at fondene skal kunne dekke håndtering av en beitekrise i 30 dager. Statens forhandlingsutvalg foreslår at 10 mill. kroner i 2025 overføres til distriktenes beredskapsfond. Dette vil være tilstrekkelig for at distriktene kan håndtere beitekrisen i 15 dager fra 2026. Statens forhandlingsutvalg påpeker imidlertid at bruken av disse midlene må vurderes nærmere i lys av utviklingen i beiteforholdene de nærmeste ukene.

Statens forhandlingsutvalg ønsker å diskutere innretningen av ordningen under forhandlingene.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at Landbruksdirektoratet oppdaterer malen for beredskapsplaner og at denne kan behandles av avtalepartene på forskriftsmøtet.

Statens forhandlingsutvalg vil styrke det sentrale beredskapsfondet med en engangsbevilgning på 18,5 mill. kroner i 2025 og med en økning av avsetningen over Reindriftsavtalen 2025/2026 på 5 mill. kroner.

Arbeidsgruppene som har gjennomgått beredskapen i reindriften i 2020, 2022 og 2024 har vist til at frakt av fôr gjennom Finland ville gitt betydelig kortere transportavstander i noen områder. Landbruksdirektoratet vil sammen med Tolletaten gjøre nærmere vurderinger av mulighetene for å frakte fôr fra Norge, gjennom Finland og tilbake til Norge innenfor gjeldende regelverk.

6.5 Regelverk

Materielle endringer i regelverk knyttet til reindriftsavtalen må være avklart i løpet av avtaleforhandlingene. Norske Reindriftsamers Landsforbund har fremmet enkelte forslag til regelverksendringer i sitt krav. Statens forhandlingsutvalg foreslår også noen regelverksendringer, som avtalepartene må avklare i løpet av forhandlingene. I det følgende redegjøres kort for endringer som foreslås av Statens forhandlingsutvalg. Regelverksendringer som har betydning for avsetningen omtales under den enkelte ordning.

6.5.1 Forskrift for Reindriftenes Utviklingsfond

Avtalepartene ble i Reindriftsavtalen 2024/2025 enige om å nedsette en arbeidsgruppe som skulle gjennomgå forskrift for Reindriftenes Utviklingsfond (RUF-forskriften). Arbeidsgruppen leverte sin rapport, *Gjennomgang av RUF-forskriften*, i november 2024. I rapporten ble det

anbefalt en rekke endringer i RUF-forskriften, og statens forhandlingsutvalg foreslår å følge opp de fleste anbefalingene. For flere detaljer knyttet til forslagene vises det til rapporten fra arbeidsgruppen for gjennomgang av RUF-forskriften.

Arbeidsgruppen anbefaler at innholdet i ordningen i RUF-forskriften § 1-6 andre ledd bokstav c, «gjennomføring av strukturtiltak i distrikter med behov for tiltak for reintallstilpasning og ressursutnyttelse», klargjøres av avtalepartene. Statens forhandlingsutvalg er enig med arbeidsgruppen i at ordningen har et uklart innhold, og at bruksområdet i stor grad falt bort i 2011, da ordningen med innløsning av siidaandel/driftsenhet ble tatt ut av RUF-forskriften. På grunn av at bruksområdet for ordningen i stor grad har falt bort, foreslår Statens forhandlingsutvalg å oppheve bokstav c.

Statens forhandlingsutvalg er enig i arbeidsgruppens vurderinger knyttet til § 1-6 andre ledd bokstav d, g og j. Bokstav d foreslås endret til også å nevne «etterutdanning», og bokstavene g og j foreslås opphevet.

Statens forhandlingsutvalg følger arbeidsgruppens anbefaling, og foreslår at det i kapittel 1 angis en øvre tilskuddsprosent for tilskudd etter forskriften, såfremt ikke annet er bestemt for den enkelte ordningen. Den øvre tilskuddsprosenten foreslås å settes til 65 prosent av tilskuddsgrunnlaget. Det foreslås videre at styret for Reindriftens utviklingsfond, i særlige tilfeller, skal kunne dispensere fra den øvre tilskuddsprosenten.

I tråd med arbeidsgruppens anbefaling foreslår Statens forhandlingsutvalg en endring i ordningen for tilskudd ved omfattende tap av rein i ulykker som innebærer at også siidaer og reinbeitedistrikter kan innvilges tilskudd over ordningen. En forutsetning er at det ikke er mulig å identifisere reinens eier, og videre at siidaen eller reinbeitedistriktet fordeler midlene til de siidaandelene som er rammet. Det presiseres at for at siida/reinbeitedistrikt skal kunne innvilges tilskudd på vegne av siidaandeler, må de enkelte siidaandelene som omfattes oppfylle vilkårene for tilskudd etter RUF-forskriftens § 2-3, herunder bokstavene g og h.

Det foreslås at § 3-5 siste ledd andre punktum endres til «Eget arbeid kan maksimalt utgjøre summen av de øvrige kostnadene som inngår i tilskuddsgrunnlaget». Statens forhandlingsutvalg er enig med arbeidsgruppen i at den foreslåtte endringen innebærer en klargjøring, som vil gjøre bestemmelsen mer forståelig for både søker og saksbehandler.

I tråd med arbeidsgruppens anbefaling foreslår Statens forhandlingsutvalg at det inntas et nytt vilkår i forskriftens kapittel 5 om at de som skal utføre arbeid i feltbarnehage ikke kan være under 15 år.

Statens forhandlingsutvalg foreslår også å følge opp arbeidsgruppens anbefaling om en endring i § 7-2 bokstav a, som innebærer at tilskudd kan innvilges til dekning av «nødvendige kostnader» til juridisk bistand.

Etter forskriften kan styret for Reindriftens utviklingsfond tildele midler til «*Sikring av reindriftens beiterett, herunder støtte til distriktenes arbeid med sikring av reindriftens arealer*». Statens forhandlingsutvalg ønsker å drøfte hvordan tilskudd under dette formålet skal innrettes.

6.5.2 Forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikt og reinlag

I Reindrifftsavtalen 2023/2024 ble det etablert en arbeidsgruppe som skulle vurdere aktuelle tiltak og virkemidler for klimatilpasning i reindriften. Arbeidsgruppen vurderte i sin rapport *Klimatilpasning i reindriften*, som ble levert 12. desember 2023, at det kan være et behov for å tydeliggjøre at distriktsplaner må oppdateres jevnlig. Oppdatering av distriktsplaner er viktig

for å få til en helhetlig planlegging. Distriktsplanen er et viktig verktøy for offentlige myndigheter, og det er viktig at distriktsplaner reflekterer den aktuelle arealbruken.

Statens forhandlingsutvalg foreslår på bakgrunn av dette et nytt vilkår for tilskudd til reinbeitedistrikt og reinlag om at distriktsplanen skal være oppdatert hvert fjerde år.

Statens forhandlingsutvalg foreslår videre et nytt vilkår for å kunne motta tilskuddet om at reinbeitedistriktene og reinlagene har vedtatt beredskapsplaner.

I rapporten *Gjennomgang av beredskapen i reindriften*, jf. punkt 6.4.4, foreslår arbeidsgruppen at det skal stilles som vilkår for tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag at distriktet har vedtatt en beredskapsplan. Arbeidsgruppen viser til at det er behov for at det utarbeides beredskapsplaner for at distriktene og reinlagene skal være best mulig forberedt til å håndtere beitekriser. I rapporten *Klimatilpasning i reindriften* omtales også beredskapsplaner for reinbeitedistrikt, og at formålet med slike planer er å sikre at distriktet/reinlag har en felles forståelse av hvordan man kan forebygge og håndtere en beitekrise. Begge rapportene foreslår endringer i malen for beredskapsplaner, jf. punkt 6.4.4.

6.5.3 Ny forskrift om grunnlagsdata til Totalregnskapet for reindriftsnæringen

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det fastsettes en ny forskrift om innhenting av grunnlagsdata til Totalregnskapet for reindriftsnæringen.

Som grunnlag for arbeidet i Økonomisk utvalg innhenter Landbruksdirektoratet, som sekretariat for utvalget, data fra Skatteetaten om inntekter og kostnader for siidaandelsledere og deres ektefelle/samboer.

I høringsforslaget til ny reindriftslov foreslås det en hjemmel for forskrifter fastsatt etter reindriftsavtalen, og Statens forhandlingsutvalg foreslår at en forskrift om grunnlagsdata til Totalregnskapet fastsettes med hjemmel i denne bestemmelsen. Forskriften vil bidra til at siidaandelsledere og deres ektefeller/samboere og reinlagene får informasjon om hvilke data som blir innhentet og hvordan informasjonen blir behandlet. Forskriften vil også gi bestemmelser som beskriver sletting av opplysninger når det ikke lengre er behov for dem.

6.6 Forslag til bevilgning over statsbudsjettet 2026

6.6.1 Ramme for Reindriftsavtalen 2025/2026

Statens forhandlingsutvalg fremmer forslag om en økonomisk ramme for Reindriftsavtalen 2025/2026 på 237 mill. kroner. Dette er en økning på 12 mill. kroner sammenlignet med inneværende avtale.

Statens forhandlingsutvalg påpeker at den økonomiske rammen må sees i sammenheng med de betydelige skatte- og avgiftslettelsene som er gjennomført de siste årene, herunder økningen av reindriftsfradraget, innføring av avgiftsfritak på kjøp av driftsmidler i reindriften, samt fritak for eiendomsskatt på reindriftsanlegg.

6.6.2 Priser

Det fastsettes ikke målpris for reinkjøtt i slaktesesongen 2025/2026.

Landbruksdirektoratet kan fastsette kvoter for reinkjøtt og/eller levende rein for slaktning som kan importeres med redusert toll etter samråd med Markedsutvalget for reinkjøtt og reinkjøttbransjen for øvrig. I en situasjon hvor Markedsutvalget og bransjen gir råd om å

importere reinkjøtt, forutsetter Landbruks- og matdepartementet at direktoratet tar kontakt med departementet.

6.7 Reindriftens utviklingsfond

6.7.1 Regnskap for reindriftens utviklingsfond (RUF)

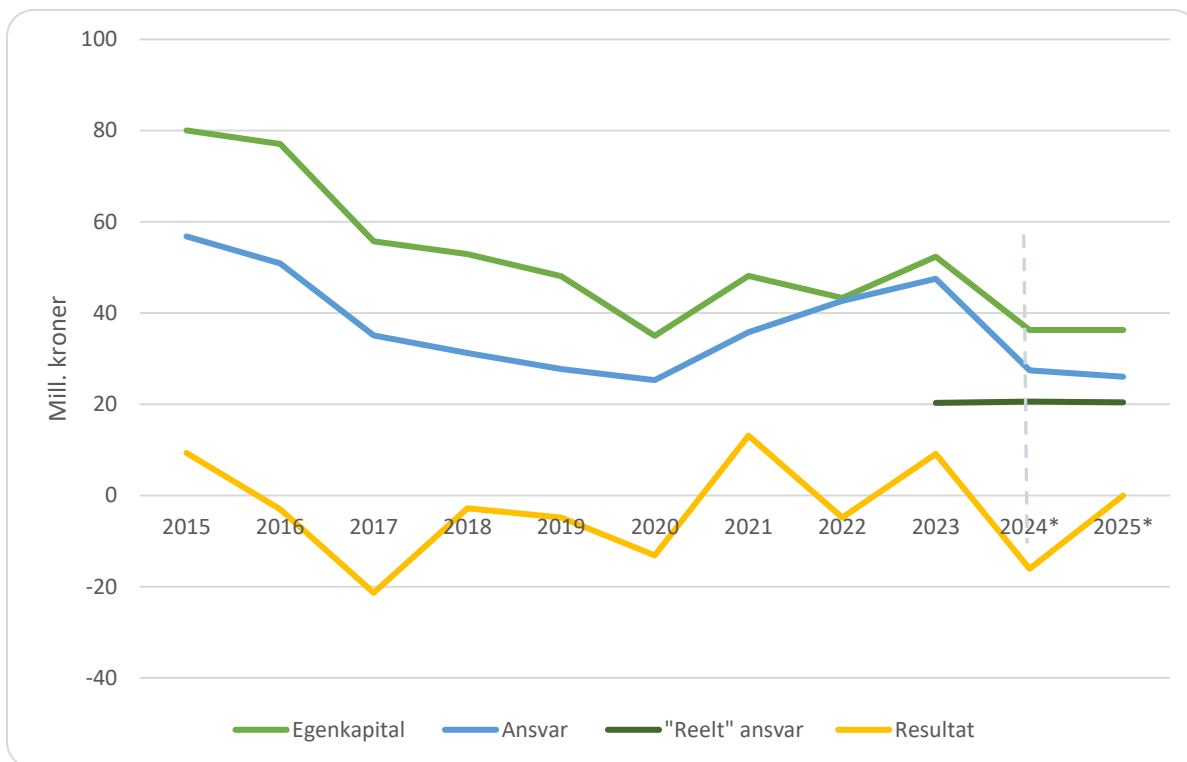
Foreløpig regnskap for Reindriftens utviklingsfond viser et underskudd på 16,1 mill. kroner i 2024. Tabell 6.1 viser resultatet for fondet fra 2022 til 2023, foreløpige tall for 2024 og gir en prognose for 2025.

Tabell 6.1 Resultat Reindriftens utviklingsfond 2022-2024 og prognose 2025

Resultat	2022	2023	2024*	2025*
Tildeling over reindrifftsavtalen	55 500 000	59 700 000	65 750 000	73 900 000
Overføringer	4 506 000	6 957 000	1 500 000	8 200 000
Tilleggsbevilgninger	30 000 000	0	2 000 000	0
Renteinntekter bank	431 755	1 776 730	1 932 718	2 000 000
Tilbakebetaling lån	60 600	0	30 300	30 300
Innbetalt prammeavgift	308 331	484 768	317 805	350 000
Andre innbetalinger	102 500	6 063	715 700	0
Sum inntekter	90 909 186	68 924 561	72 246 523	84 480 300
Utgifter (utbetaling vedtatte tildelinger)	95 290 921	59 317 435	87 761 316	83 900 300
Andre utgifter (adm. RUF-styret og Økonomisk utvalg)	457 383	496 108	573 787	580 000
Sum utgifter	95 748 304	59 813 543	88 335 103	84 480 300
Resultat	-4 839 118	9 111 018	- 16 088 580	0

*Foreløpige tall for 2024 og prognose per 07.01.2024 for 2025

Figur 6.1 viser utviklingen i resultat, ansvar og egenkapital for Reindriftens utviklingsfond i perioden 2015 til 2024 med en prognose for 2025. Figuren viser at resultatet har vært negativt i perioden 2016 til 2020. I 2021 hadde fondet positivt resultat, men i 2022 var resultatet negativt. I 2023 ble fondet styrket, men i 2024 var resultatet negativt. Av hensyn til den økonomiske situasjonen på fondet, foreslår Statens forhandlingsutvalg at tildelingsrammen blir satt lik bevilgningsrammen.

Figur 6.1 Utvikling økonomiske hovedtall Reindriftens utviklingsfond 2015-2024, prognose 2025

*Foreløpige tall for 2024 og prognose per 07.01.2024 for 2025

Fondets ansvar per 31. desember 2024 utgjør 27,5 mill. kroner. Med ansvar menes det som er vedtatt, men foreløpig ikke utbetalt, tilbakeført eller omdisponert på ulike ordninger. Ansvaret inngår ikke i fondets balanse. Årsaken er at vedtatte tildelinger utgiftsføres i sin helhet ved utbetaling. Både resultat og balanse må derfor sees i sammenheng med fondets ansvar.

Statens forhandlingsutvalg presiserer at ansvaret omfatter alle vedtatte avsetninger som er gjort av avtalepartene og styret for Reindriftens utviklingsfond, uavhengig av om det er gitt bindende tilsagn om tilskudd. Den delen av ansvaret som er knyttet til bindende tilsagn er på 20 mill. kroner. Dette er det reelle ansvaret.

Fondets balanse er vist i tabell 6.2. Eiendelssiden består av beholdningen i Norges Bank. Ettersom fondet ikke har noen gjeld, er egenkapitalen lik bankbeholdningen. Når det gjelder prognosen for 2025 er den usikker grunnet manglende oversikt over mulige overføringer, tilleggsbevilgninger, bruk av egenkapitalen, renteinntektene og størrelsen på kommende utbetalinger.

Tabell 6.2 Reindriftens utviklingsfond - balanse 2022-2024

Balanse	2022	2023	2024*
Innestående i Norges Bank per 31.12.	43 280 716	52 391 734	36 297 091
Sum eiendeler	43 280 716	52 391 734	36 297 091
Gjeld	0	0	0
Egenkapital	43 280 716	52 391 734	36 297 091
Sum gjeld og egenkapital	43 280 716	52 391 734	36 297 091

*Foreløpige tall

6.7.2 Økonomisk ramme

Statens forhandlingsutvalg foreslår at tildelingsrammen til Reindriftens utviklingsfond for Reindrifftsavtalen 2025/2026 settes til 82,1 mill. kroner. Dette er en økning på 8,2 mill. kroner sammenlignet med inneværende avtale. Tildelingsrammen til Reindriftens utviklingsfond settes lik bevilgningsrammen.

Statens forhandlingsutvalg vil påpeke at dersom ikke annet er bestemt av avtalepartene, skal frigjøring av tidligere vedtatte tildelinger over fondet som ikke kommer til utbetaling, inngå som en styrking av fondets egenkapital. Dersom vedtatte tildelinger ikke benyttes, kan avtalepartene beslutte å justere tildelingen i løpet av budsjettåret.

Utover de endringene som er omtalt i det følgende, legger Statens forhandlingsutvalg til grunn at det ikke gjennomføres endringer i de øvrige ordningene under Reindriftens utviklingsfond.

6.7.3 Forskning og utvikling

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det ikke øremerkes særskilte midler til forskning og utvikling i Reindrifftsavtalen 2025/2026. Avtalepartenes prioriteringer for forsknings- og utviklingsprosjekter under Reindriftens utviklingsfond videreføres med følgende områder:

- Klimaendringenes påvirkning på reindriften og mulige strategier for klimatilpasning.
- Overvåkning av beiteområder.
- Sikring av reindriftens arealer.
- Utvikling av det interne selvstyret i reindriften.
- Rovvilt og rovviltforvaltningens påvirkning på reindriften.
- Tilleggsføring.
- Dokumentasjon av reindriftens erfaringsbaserte og tradisjonelle kunnskap.

Statens forhandlingsutvalg viser til at det tildeles midler til forskning fra flere kilder. Videre påpekes viktigheten av at Landbruksdirektoratet arbeider videre med å publisere oversikt over ulike reindriffts-forskningsprosjekter på sin nettside, og at myndighetene og Norske Reindrifftsamers Landsforbund arbeider aktivt med å gjøre kjent resultatet fra forskning på reindrifftsområdet.

6.7.4 Konfliktforebyggende tiltak

Formålet med tilskudd til konfliktforebyggende tiltak er å redusere konflikter mellom reindrift og jordbruk, i tillegg til konflikter mellom reindrift og andre berørte parter.

Statens forhandlingsutvalg viser til at Landbruksdirektoratet jobber med å ferdigstille en mal for bygging av gjerder, som bestilt av avtalepartene i Reindriftsavtalen 2024/2025. Malen presenteres for avtalepartene senest i forskriftsmøtet.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at avsetningen til konfliktforebyggende tiltak økes med 1,5 mill. kroner til 3,0 mill. kroner i Reindriftsavtalen 2025/2026. Mindreforbruket i 2024 overføres til 2025. Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at avsetningen over jordbruksavtalen økes tilsvarende.

6.7.5 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping

Statens forhandlingsutvalg legger til grunn en videreføring av arbeidsmetodikken Innovasjon Norge benytter for midlene over reindriftsavtalen.

Gjennom markedsrettet produktutvikling og profesjonalisering av hele verdikjeden fra vidde til bord har oppmerksomheten omkring norsk reinkjøtt økt. Reinkjøttet har posisjonert seg som et av de mest smakfulle og sunneste kjøttslagene vi har. Økt tilgjengelighet av reinsdyrkjøtt av god kvalitet har bidratt til en positiv utvikling av prisen til reieier.

Statens forhandlingsutvalg viser til at det i reindriftsavtalen 2024/2025 ble gitt klare signaler om at forretningsutvikling, produktutvikling og markedsutvikling skulle være viktig framover, som et bidrag til å styrke situasjonen for de etablerte reinkjøttbedriftene. Innovasjon Norge ble bedt om å styrke etablerte reinkjøtt- og videreforedlingsbedrifter, og støtte opp om den konkurransesituasjonen som er etablert. I tillegg har Markedsutvalget gjennomført ekstra markedsføringstiltak. Markedssituasjonen er nå mer krevende. Samtidig stilles det klare forventninger til en profesjonell og innovativ reinkjøttbransje som leverer i henhold til inngåtte avtaler. Virksom konkurranse i verdikjeden for reinkjøtt er en viktig forutsetning for avsetning og prisdannelse for reinkjøtt. Statens forhandlingsutvalg foreslår at Innovasjon Norge prioriterer å bidra til en virksom konkurranse i slakteri- og videreforedlingsleddet. For økt verdiskaping og lønnsomhet foreslås økt satsing på produktutvikling, og da spesielt av produkter med høy merverdi. Videre foreslår Statens forhandlingsutvalg at Innovasjon Norge viderefører arbeidet med å styrke reinkjøttbedrifter gjennom tiltak innenfor fortsatt forretnings-, produkt- og markedsutvikling.

Flere reinkjøttbedrifter har i flere år fått anledning til å delta på felles stand under paraplyen «Rein – helten på vidda» på ulike markedsarrangementer nasjonalt og regionalt. Reindriften har også vært godt representert under Internationale Grüne Woche (IGW) i Berlin og under UMAMI Arena. En sentral målsetting med å delta på disse arrangementene er å bidra til større innpass av reinkjøtt i HoReCa-markedet. Arrangementene er viktige omdømmetiltak som bygger kompetanse hos bedriftene som deltar, øker kunnskap om reindrift og reinkjøtt og bidrar positivt i utviklingen av Matnasjonen Norge.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at Innovasjon Norge, sammen med Markedsutvalget, legger til rette for at flere reinkjøttbedrifter kan delta på ulike typer matarrangementer. En forutsetning for at reinkjøttbedrifter får støtte til slik deltagelse er at de står under en felles stand. Det er Innovasjon Norge som gjør selve utvalget av bedrifter som gis anledning til å delta på de ulike arrangementene. Innovasjon Norge skal arbeide for at flere bedrifter kan delta ved å arbeide for økt profesjonalisering og utvikling av reinkjøttbedriftene.

Fjorårets reinkjøttkonferanse ble en suksess med gode tilbakemeldinger fra deltagerne. Statens forhandlingsutvalg understreker at det er viktig at reinkjøttbransjen møtes på en felles arena i løpet av året, og foreslår at det årlig gjennomføres en konferanse.

Reindriften blir i økende grad brukt i markedsføringen av Norge som turistland. Dette øker etterspørselen av reindriftsbasert turisme. De aktørene som er lokalisert i områder med godt tilfang av turister, opplever stor pågang og god økonomisk vekst. Veksten kommer hos aktører som er profesjonelle og som klarer skalering og logistikk på en god måte. Dette gir rom for nye investeringer og økt kapasitet. Statens forhandlingsutvalg ser det reindriftsbaserte reiselivet som en god mulighet som en tilleggsnæring for flere i reindriften og foreslår at Innovasjon Norge viderefører arbeidet med å utvikle det reindriftsbaserte reiselivet. Det er et mål å få etablert flere nye bedrifter innenfor det reindriftsbaserte reiselivet.

Flere bedrifter har gode muligheter til å kombinere et reiselivstilbud og et tilbud innenfor lærings- og omsorgsbaserte tjenester. Statens forhandlingsutvalg foreslår at Innovasjon Norge i samarbeid med Statsforvalteren i Troms- og Finnmark, bidrar til å legge til rette for slike bedriftsetableringer.

I evalueringen av Lærings- og omsorgsbaserte tjenester vises det til behov for nettverksbygging mellom tilbyderne. Statens forhandlingsutvalg foreslår at Innovasjon Norge i møte med styringsgruppen for Lærings- og omsorgsbaserte tjenester drøfter hvilke ordninger Innovasjon Norge kan bidra med for nettverksbygging, bedriftsutvikling og økt lønnsomhet for tilbyderne av denne ordningen.

Statens forhandlingsutvalg ser det som viktig at ordninger som støtter opp om tilleggsnæringer i reindriften og som finansieres over reindriftsavtalen er koordinert og drar i samme retning. I den sammenheng foreslår Statens forhandlingsutvalg at Landbruksdirektoratet legger til rette for et felles møte mellom Markedsutvalget, Utviklingsprogrammet, Ut på Vidda og Reindriftens utviklingsfond.

Statens forhandlingsutvalg viser til at Norske Reindriftsamers Landsforbund i sitt krav har foreslått en evaluering av reindelen av Utviklingsprogrammet. Statens forhandlingsutvalg ønsker å drøfte dette med Norske Reindriftsamers Landsforbund under forhandlingene.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at avsetningen videreføres med 8,2 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2025/2026. Mindreforbruket på ordningen i 2024 overføres til 2025.

6.7.6 Fagbrevordningen

Formålet med fagbrevordningen er å utdanne ungdom til dyktige fagarbeidere i reindrift, samt videreutdanne lærebedrifter med sikte på å ta fagbrev og kompetansebevis etter fagopplæringsloven.

For å koordinere og effektivisere de tilsluttede lærebedriftenes opplæringer av lærekandidater i reindrift, ble Opplæringskontoret for reindrift og duodji opprettet i februar 2002. Opplæringskontoret er godkjent av fagopplæringsnemndene i Troms og Finnmark, Nordland og Trøndelag fylker. Opplæringskontoret skal arbeide aktivt for å rekruttere lærlinger og lærekandidater i reindrift, og motivere lærebedrifter til å ta imot lærlinger.

Som et ledd i arbeidet med å styrke kvinnes stilling i reindriften, foreslår Statens forhandlingsutvalg at opplæringskontoret viderefører prioriteringen av kvinner blant kommende lærlinger og instruktører. I tillegg vil det være sentralt å sikre en geografisk fordeling av lærlingene.

Statens forhandlingsutvalg foreslår en videreføring av avsetningen med 4,0 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2025/2026. Videreføring er i tråd med Sametingets innspill til forhandlingene. Mindreforbruket overføres fra 2024 til 2025.

6.7.7 Markedstiltak

Markedsutvalget for reinkjøtt ble etablert av avtalepartene på grunnlag av Reindriftsavtalen 2010/2011. Hovedoppgaven for Markedsutvalget er å sikre norsk reinkjøtt positiv oppmerksomhet og kjøpsutløsende adferd hos sluttbruker. I tillegg skal Markedsutvalget ta på seg formidling av markedsrelevante problemstillinger til andre aktører. Markedsutvalget benytter Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) som strategisk samarbeidspartner til gjennomføring av valgte markedsaktiviteter.

Markedsutvalgets sammensetting har vært uendret siden opprettelsen av utvalget. Sekretariatet har gjennom funksjonstiden ligget hos Landbruksdirektoratet. Statens forhandlingsutvalg viser til at Norske Reindriftsamers Landsforbund i sitt krav ber om at avtalepartene drøfter mandat og strategi for utvalget. Statens forhandlingsutvalg foreslår at avtalepartene i løpet av forhandlingene drøfter organiseringen av utvalget.

Markedsutvalgets aktiviteter bidrar til å skape positiv oppmerksomhet og spre generell informasjon om reindriften og reinkjøtt i markedet. Det er viktig at foredlingsbedriftene, distributørene, butikkene, spisestedene og reieierne også bidrar. På den måten vil hele verdikjeden fra vidde til bord oppnå resultater i form av økt salg og positiv oppmerksomhet – ikke minst har dette også innvirkning på prisen til reieier.

Markedsutvalgets arbeid er kunnskapsbasert på bakgrunn av analyser og evalueringer av markedsarbeidet. Markedsplanen er styrende for Markedsutvalgets aktiviteter og bygger på resultatene av markedsanalysen fra 2020 og innspill fra Matprat. I henhold til markedsplanen skal Markedsutvalget rette kommunikasjonen mot bygging av kunnskap om reindriften og om tilberedning av reinkjøtt. Kommunikasjonen rundt merkevaren «Rein – helten på vidda» skal fortsatt bygges opp rundt assosiasjonene naturbasert, ekte og smakfullt. Videre skal utvalget fremdeles arbeide for å øke kunnskapen om markedet i hele verdikjeden fra vidde til bord.

Forbrukermarkedet er i endring og nye trender utvikles. Det er viktig at Markedsutvalget henter inn ny kunnskap og har løpende oversikt over utviklingen. Ny kunnskap kan gi grunnlag for å gjøre nødvendige justeringer både i markedsplanen og innretningen av kampanjene.

«Rein – helten på vidda» skal være representert under UMAMI Arena 2025. Markedsutvalget deltar med stand med plass til fire reinkjøttbedrifter. Det er Innovasjon Norge som velger ut de reinkjøttbedriftene som får delta. Konseptet blir slik som tidligere med restaurant og kjøkken. Prioritering og deltakelse under UMAMI arena 2025 har som hovedformål å få økt salg av reinkjøtt i HoReCa-markedet og bygge kompetanse om reinkjøttet og reindriftsnæringen. UMAMI Arena er som tidligere et samfinansieringsprosjekt mellom Markedsutvalget og Innovasjon Norge ved Utviklingsprogrammet.

Markedsutvalget har etablert god kontakt med reindrifts ungdommen gjennom Norske Reindriftsamers Landsforbunds ungdomsutvalg. Markedsutvalget gjennomfører årlige markedsdager og det er etablert en pris til årets unge reindriftsutøver. Markedsutvalgets initiativ bidrar både til omdømmebygging og kompetansebygging. Statens forhandlingsutvalg foreslår at Markedsutvalget viderefører og videreutvikler samarbeidet med reindrifts ungdommen.

Markedsutvalget har vært initiativtaker til flere priser. Prisene har bidratt til økt oppmerksomhet om reindriften og reinkjøttet og inspirert vinnere til fortsatt innsats for å løfte reindriftsnæringen og bruk av norsk reinsdyrkjøtt. Statens forhandlingsutvalg foreslår at Markedsutvalget også fremover legger til rette og arbeider for utdeling av de etablerte prisene.

I reinkjøttbransjen er det mange mindre bedrifter, og midler til markedsføring av egne produkter er begrenset. Deltakelse på matfestivaler og andre matarrangementer bidrar til økt oppmerksomhet om bedriftenes reinkjøttprodukter. Utover en markedsføring av egne produkter

vil deltagelse også bygge kompetanse i bedriftene. Statens forhandlingsutvalg foreslår at Markedsutvalget sammen med Innovasjon Norge vurderer en samfinansiering og deltagelse av reinkjøttbedriftene på ulike matarrangementer.

Det er viktig å etablere møteplasser for kunnskapsbygging og erfaringsutveksling. Den årlige reinkjøttkonferansen er en slik arena. Det er viktig at Markedsutvalget også fremover i samarbeid med Innovasjon Norge prioriterer gjennomføring av en årlig konferanse for reinkjøttbransjen.

Det er viktig at ordninger over reindriftsavtalen drar i samme retning. Særlig viktig er det med tett og god samhandling mellom Markedsutvalget og Utviklingsprogrammet ved Innovasjon Norge. Statens forhandlingsutvalg vurderer at det bør legges til rette for minimum ett felles årlig møte mellom Markedsutvalget og Innovasjon Norge.

Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at Markedsutvalget gjennomfører aktiviteter i samsvar med markedsplan og budsjett slik det er lagt frem for avtalepartene. I en periode med et mer utfordrende marked er det viktig at Markedsutvalget holder avtalepartene orientert om situasjonen og eventuelle behov for endringer både i markedsplaner og i planlagte aktiviteter.

Fremover kreves det fortsatt et høyt aktivitetsnivå fra Markedsutvalgets medlemmer og fra sekretariatet. Statens forhandlingsutvalg foreslår at Markedsutvalget gis mulighet til å bruke inntil 100 000 kroner av avsetningen for å kompensere for ekstra arbeidsbelastning og økt reiseaktivitet. I tillegg kan ytterligere 150 000 kroner brukes for å legge til rette for at sekretariatets utgifter til arrangementer dekkes.

Med bakgrunn i en mer krevende markedssituasjon foreslår Statens forhandlingsutvalg å øke avsetningen med 0,5 mill. kroner, til 5,5 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2025/2026. Mindreforbruket i 2024 overføres til 2025.

6.7.8 Pramming

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre avsetningen til pramming på 6,0 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2025/2026. Videreføring av tilskuddet til pramming er i tråd med Sametingets innspill til forhandlingene. Mindreforbruket overføres fra 2024 til 2025.

Statens forhandlingsutvalg viser til forslaget om å benytte 0,5 mill. kroner av det overførte mindreforbruket i 2025 til en buffer for pramming, jf. punkt 5.1.2

6.7.9 Lærings- og omsorgsbaserte tjenester – Ut på vidda

I Reindriftsavtalen 2019/2020 ble lærings- og omsorgsbaserte tjenester etablert som et permanent tilbud. Hovedmålet for «Ut på vidda» er å etablere en tilleggsnæring i reindriften som er lønnsom for reindriftsfamiliene. Videre er det et mål å få etablert godt tilrettelagte tjenester som holder høy kvalitet og som etterspørres av kjøpere. I tillegg er det viktig at tilbudet gir personlig utvikling for brukerne gjennom læring, mestring og sosialt fellesskap, samt bidrar til økt forståelse og kunnskaper om reindriften, samisk kultur, historie og tradisjoner.

Ut på vidda-tilbud er en ny tilleggsnæring. Veien frem til god og lønnsom drift og utvikling av lærings- og omsorgstjenester i reindriften vil kreve ressurser, engasjement og innsats både av etablererne, programmet Ut på vidda og av støttespillerne til næringen. I tillegg understreker Statens forhandlingsutvalg viktigheten av at offentlige myndigheter, Norske Reindriftsamers Landsforbund og Sametinget støtter opp om ordningen.

I Reindriftsavtalen 2022/2023 ble avtalepartene enige om at det er viktig med økt innsats for å få opp aktivitetsnivået og lønnsomheten hos de tilbyderne som allerede er etablert. I den

forbindelse har styringsgruppen valgt å etablere pilotprosjektet «Reindriftsåret – de åtte årstider i reindriften». Prosjektet er godt mottatt av både tilbydere og kjøpere av tjenesten. Statens forhandlingsutvalg ser prosjektet som et viktig tiltak for økt aktivitet og lønnsomhet, og ikke minst et tiltak for å gjøre ordningen mer kjent.

I 2024 ble ordningen evaluert. Hovedbudskapet fra evalueringen er at Ut på vidda fremstår som et godt organisert og samfunnsnyttig program for å skape en tilleggsinntekt for interesserte reindriftsfamilier gjennom utvikling og salg av lærings- og omsorgsbaserte tjenester. Prosjektet «De åtte årstider» har vært avgjørende for å øke aktiviteten og lønnsomheten til tilbyderne. Per nå er det 1600 barn og unge som har fått en unik opplæring i samisk reindrift, kultur og levemåte. Videre har flere titalls lærere økt sin kompetanse på samiske tema og bringer denne kunnskapen tilbake til sine klasserom og gir flere tusen elever årlig et bedre opplæringstilbud. I evalueringen presenteres det flere forslag til tiltak i utviklingen av programmet for å øke aktiviteten og lønnsomheten. Statens forhandlingsutvalg ser det som viktig at styringsgruppen foretar en grundig vurdering og drøftelse av de foreslåtte tiltakene og innarbeider tiltakene i sin strategiske plan for Ut på vidda.

I oppfølgingen av tiltakene understreker Statens forhandlingsutvalg viktigheten av god samhandling med tilgrensende ordninger finansiert over reindriftsavtalen slik som Utviklingsprogrammet og HMS-tjenesten i reindriften. Særlig vil Statens forhandlingsutvalg trekke frem viktigheten av god samhandling med Utviklingsprogrammet ved Innovasjon Norge knyttet til forretningsutvikling, markedsretting og nettverksbygging. Samarbeid med Innovasjon Norge er også sentralt for å legge til rette for at bedrifter kan kombinere reiseliv og lærings- og omsorgsbaserte tjenester.

Statens forhandlingsutvalg foreslår en videreføring av administrasjonen av ordningen, men slutter seg til Norske Reindriftsamers Landsforbunds krav om å drøfte sammensettingen av styringsgruppen under årets forhandlinger.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre avsetningen til lærings- og omsorgsbaserte tjenester på 3,0 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2025/2026. Mindreforbruk i 2024 overføres til 2025.

6.7.10 Klassifiseringssystemet for reinsdyrslakt

Klassifiseringssystemet for reinsdyrslakt ble innført høsten 2015. Klassifiseringssystemet eies av Norske Reindriftsamers Landsforbund, forvaltes av Klassifiseringsutvalget for reinsdyrslakt og driftes av Animalia med grunnlag i avtale med Norske Reindriftsamers Landsforbund. Overordnet mål er et likt system for håndtering av reinsdyrslakt i hele Norge. Dette gjelder alle rutiner, klassifisering, pussing/trimming av slakt, veiing og merking. Klassifiseringssystemet skal vise god sammenheng mellom klassifiseringsgruppe og slakteskrotenes innhold av kjøtt, fett og bein (slaktkvalitet). Slakteriene har selv ansvaret for prissettingen. Regelverket er samlet i en klassifiseringshåndbok for reinsdyrslakt, som ligger på Animalia sin hjemmeside. Det er etablert et klassifiseringsutvalg. Utvalget er satt sammen av representanter fra slakteriene, og Norske Reindriftsamers Landsforbund oppnevner leder av utvalget. Animalia er sekretariat for utvalget.

I Reindriftsavtalen 2022/2023 ble det etablert en arbeidsgruppe som skulle gjennomgå klassifiseringssystemet. Arbeidsgruppen kom frem til at klassifiseringssystemet i hovedsak fungerer etter sin hensikt, men at det likevel er områder som bør gjennomgå og forbedres. Avtalepartene sluttet seg i Reindriftsavtalen 2023/2024 til anbefalingene fra arbeidsgruppen og har vært enige om å prioritere utarbeidelse og oppfølging av en kommunikasjonsplan, samt en gjennomgang og oppdatering av klassifiseringshåndboken.

Statens forhandlingsutvalg registrerer at det ikke har vært avholdt møter i klassifiseringsutvalget i 2024 og at oppfølgingen av avtalepartenes prioriteringer ikke har hatt en framdrift som forventet. For å legge til rette for oppfølging av avtalepartenes prioriteringer foreslår Statens forhandlingsutvalg at det stilles krav om at det minimum skal gjennomføres to årlige møter i klassifiseringsutvalget. Videre foreslås det at klassifiseringsutvalget orienterer avtalepartene om oppfølgingen av avtalepartenes prioriteringer under forskriftsmøtet i mai, samtidig orienteres det om planene for andre halvår. Når det gjelder sammensetningen av utvalget ønsker Statens forhandlingsutvalg å drøfte dette nærmere under årets forhandlinger.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre avsetningen til klassifiseringssystem for rein over Reindrifftsavtalen 2025/2026 med 0,5 mill. kroner. Av mindreforbruket i 2024 overføres 0,1 mill. kroner til 2025. Resten av mindreforbruket omdisponeres til frie midler, jf. punkt 5.3.

6.7.11 Beredskapsfond

I Reindrifftsavtalen 2018/2019 ble det etablert et beredskapsfond. Formålet med beredskapsfondet er å forhindre omfattende tap av rein eller andre store dyrevelferdsmessige utfordringer ved beitekriser, der reinbeitedistriktets eller reinlagets eget beredskapsfond ikke er tilstrekkelig til gjennomføring av nødvendige tiltak. Beredskapsfondet gir grunnlag for tildeling av ekstraordinært tilskudd til beredskap. Statsforvalteren administrerer tilskuddsordningen. Per 31. desember 2024 hadde beredskapsfondet en beholdning på vel 0,6 mill. kroner, før det blir tilført 10,0 mill. kroner i 2025.

Statens forhandlingsutvalg viser til forslaget om å overføre 6,5 mill. kroner av overførte midler fra 2024, og 12 mill. kroner av mindreforbruket i 2025 til beredskapsfondet, jf. punkt 5.1.2 og 5.2. Statens forhandlingsutvalg foreslår å øke avsetningen til beredskapsfondet med 5 mill. kroner, til 15. mill. kroner for Reindrifftsavtalen 2025/2026. Totalt sett utgjør dette en betydelig styrking av beredskapsfondet.

Styrking av beredskapsfondet er i tråd med Sametingets innspill til forhandlingene.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at avsetningen til kostnader ved beredskapsutvalgenes møter og befaringer økes med 0,2 mill. kroner, til 0,9 mill. kroner. Mindreforbruk i 2024 overføres til 2025.

6.7.12 Reindriftens arealbrukskart

Reindriftens arealbrukskart er en del av det offentlige kartgrunnet. Kartene skal synliggjøre reindriftens arealbruk. Kartene skal være dynamiske, og vise den til enhver tid gjeldende arealbruken. Kartene er ikke juridisk bindende. Reindriftens arealbrukskart er tilgjengelige i NIBIOs kartinnsynsløsning Kilden, under fagområde reindrift.

Reinbeitedistriktene skal selv sørge for ajourhold av kartdataene, og statsforvalteren skal kvalitetssikre endringer før de publiseres. Ved å henvende seg til statsforvalteren kan tiltakshavere og andre få informasjon om når reindrifftkartet sist er oppdatert.

Arealbrukskartene er en viktig kilde til informasjon om reindriften, blant annet for kommunal- og fylkeskommunal planlegging. Distriktsplanene gir utfyllende beskrivelser av arealbruken som kan brukes sammen med kartene. Distriktsplanene er nå tilgjengelige i Kilden.

Landbruksdirektoratet og NIBIO jobber nå med forbedringer i arealbrukskartene, blant annet for å bedre brukervennligheten. Statens forhandlingsutvalg understreker at arbeidet med arealbrukskartene er et kontinuerlig arbeid med mål om få så god oversikt over reindriftens arealbruk som mulig.

Statens forhandlingsutvalg foreslår en avsetning på 0,5 mill. kroner over Reindrifftsavtalen 2025/2026. Mindreforbruket fra 2024 overføres til 2025.

6.7.13 Tilskudd til frakt av rein i forbindelse med slakting

Tilskudd til frakt av rein i forbindelse med slakting skal bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reiene i ulike reinbeitedistrikt og reinlag samt bidra til effektiv slakting og omsetning av reinkjøtt, jf. forskrift 17. juni 2009 nr. 657 om tilskudd ved frakt av rein i forbindelse med slakting. Tilskuddet skal også bidra til økt slakteuttak før innflytting til høst- og vinterbeiter. Frakttilskuddet bidrar også til økt konkurranse om råstoffet.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre avsetningen til frakt av rein på 3,0 mill. kroner for Reindrifftsavtalen 2025/2026. Mindreforbruk i 2024 overføres til 2025.

6.7.14 Tilskudd til rapportering av slaktet rein

Det kan gis tilskudd til rapportering av slaktet rein, jf. forskrift 21. juni 2011 nr. 617 om rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning. Forskriften åpner for at de som slakter rein kan søke om økonomisk støtte til gjennomføring av de aldersbestemmelser som kreves.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre avsetningen til rapportering av slaktet rein med 0,35 mill. kroner for Reindrifftsavtalen 2025/2026. Mindreforbruk i 2024 overføres til 2025.

6.7.15 HMS-tjeneste for reindriften

HMS-tjenesten for reindriften er en del av Norsk Landbruksrådgivning, og det er ansatt to HMS-rådgivere i to halve stillinger. Rådgiverne er lokalisert i Trøndelag og Finnmark, men skal kunne være tilgjengelige i alle områder der det drives reindrift. Norsk Landbruksrådgivning skal levere rådgivningstjenesten og utarbeide kurs- og veiledningsmateriell, holde kurs og veiledningsmøter, og tilby bedriftshelsetjeneste for næringen ved behov. Avsetningen til HMS-tjenesten ble økt i Reindrifftsavtalen 2024/2025 for å legge til rette for ansettelse av en tredje HMS-rådgiver. Under oppstartsmøtet for forhandlingene ble det informert om at rekrutteringsprosessen vil bli ferdigstilt i 2025.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at avsetningen til HMS-tjeneste i reindriften over Reindrifftsavtalen 2025/2026 videreføres med 3,0 mill. kroner.

6.7.16 Helsetjenesten for rein

I Reindrifftsavtalen 2024/2025 ble helsetjenesten for rein etablert som en permanent tjeneste. Styringsgruppen ble avvirket, og Veterinærinstituttet skal i stedet oppnevne en brukergruppe for helsetjenesten bestående av en reieneier fra hvert reinbeiteområde og en fra reinlagene, statsforvalteren og Landbruksdirektoratet. Det ble også besluttet at det skal gjøres en vurdering av om det er behov for endringer i mandatet under forhandlingene om reindrifftsavtale for 2025/2026. Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at avtalepartene drøfter mandatet for helsetjenesten under forhandlingene.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre avsetningen på 2,0 mill. kroner til helsetjenesten for rein i Reindrifftsavtalen 2025/2026.

6.7.17 Tilskudd til utgifter ved føring og flytting

Konsekvensene av manglende reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige har vært en utfordring for norske reiniere siden 2005, da konvensjonen om reinbeite mellom Norge og Sverige utløp, jf. punkt 3.8.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre avsetningen på 4,5 mill. kroner til tiltak for reinbeitedistrikter som er utestengt fra sine vinterbeiter i Sverige over Reindrifftsavtalen 2025/2026. Mindreforbruk i 2024 overføres til 2025.

6.7.18 Rådgivningstjeneste i arealsaker

I Reindrifftsavtalen 2021/2022 ble det satt av 3,0 mill. kroner til et treårig pilotprosjekt for en rådgivningstjeneste i arealsaker i Norske Reindrifftsamers Landsforbund. Det ble etablert en styringsgruppe sammensatt av representanter for avtalepartene, som hadde som oppgave å utarbeide en prosjektplan for rådgivningstjenesten. Styringsgruppen gikk over til å bli en referansegruppe etter at tjenesten var etablert.

I Reindrifftsavtalen 2024/2025 ble rådgivningstjenesten etablert som en permanent tjeneste, og avsetningen ble økt med 2,0 mill. kroner. Prosjektplanen legger rammene for rådgivningstjenesten. Tjenesten er etterspørselsbasert, og hovedoppgaven er å bistå reinbeitedistrikter eller siidaer som ber om det. Norske Reindrifftsamers Landsforbund jobber med rekruttering av rådgivere. Statens forhandlingsutvalg ber om en status for rekrutteringsprosessene under forhandlingene.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å øke avsetningen til rådgivningstjenesten i arealsaker med 0,5 mill. kroner til 5,5 mill. kroner i Reindrifftsavtalen 2025/2026. Mindreforbruk i 2024 overføres til 2025.

6.7.19 Tilskudd til distriktsplaner

Distriktsplan er et viktig verktøy for å ivareta reinbeitedistriktenes interesser i arealsaker, og et kunnskapsgrunnlag for offentlige myndigheter. Det er avgjørende at distriktsplanene så langt som mulig er oppdaterte og viser den reelle arealbruken. I Reindrifftsavtalen 2024/2025 ble det derfor etablert en tilskuddsordning for distriktsplaner. Det kan gis tilskudd til nye distriktsplaner og til revidering av distriktsplaner. Tilskuddet må sees i sammenheng med Statens forhandlingsutvalgs forslag om å sette som vilkår for distriktstilskudd at distriktsplanen skal være oppdatert hvert fjerde år.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre avsetningen på 1,5 mill. kroner til distriktsplaner i Reindrifftsavtalen 2025/2026. Mindreforbruket i 2024 overføres til 2025.

6.7.20 Prosjekt hets og rasisme

Norske Reindrifftsamers Landsforbund etablerte i 2022 et prosjekt mot hets og rasisme mot reindrifftsutøvere, som ble videreført i Reindrifftsavtalen 2023/2024. Prosjektet har utviklet en egen nettside, Reinfakta.no, og informasjonsfilmer.

Norske Reindrifftsamers Landsforbund har lagt frem en plan for integrering av prosjektet hets og rasisme i Norske Reindrifftsamers Landsforbunds ordinære drift. Statens forhandlingsutvalg ønsker å diskutere dette under forhandlingene.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre avsetningen til hets og rasisme på 0,8 mill. kroner for Reindrifftsavtalen 2025/2026. Mindreforbruk i 2024 overføres til 2025.

6.7.21 Frie midler til disposisjon for RUF-styret

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det settes av 14,85 mill. kroner i Reindrifftsavtalen 2025/2026 til disposisjon for styret for Reindrifftsens utviklingsfond. Dette er samme nivå som Reindrifftsavtalen 2024/2025. Det vises også til kapittel 5.3 og forslag om å frigjøre 7,4 mill. kroner av tidligere avsetninger som tilføres frie midler i 2025.

Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at Reindrifftsens utviklingsfonds styre skal utøve sin myndighet med utgangspunkt i bevilgningsrammen og forskrift om Reindrifftsens utviklingsfond, og at styret selv legger opp til en plan for disponering av frie midler som bidrar til å nå målene i reindrifftspolitikken.

Statens forhandlingsutvalg viser til at de frie midlene til Reindrifftsens utviklingsfond skal legges til rette for en økt satsing på infrastrukturtiltak. Dette følger opp Norske Reindrifftsamers Landsforbunds krav.

Styret for Reindrifftsens utviklingsfond kan innvilge tilskudd fra Reindrifftsens utviklingsfond etter ordninger for:

- Reindrifftsanlegg, herunder gjerder og slakteanlegg, samt endring og oppgradering av eksisterende gjerder og slakteanlegg.
- Tilskudd ved omfattende tap av rein i ulykker.
- Refusjon av dokumenterte utgifter til deltagelse på kurs/etterutdanning o.l. for reindrifftsutøvere.
- Tilskudd til feltbarnehager.
- Juridisk bistand til reinbeitedistrikter eller siidaer.

I tillegg kan styret for Reindrifftsens utviklingsfond tildele midler i samsvar med formålet for forskrift om Reindrifftsens utviklingsfond, herunder:

- Sikring av reindrifftsens beiterett, herunder støtte til distriktenes arbeid med sikring av reindrifftsens arealer.
- Praktiske tiltak innenfor reindrifften.
- Faglige tiltak til fremme for reindrifften, herunder veiledning, kursvirksomhet, etterutdanning, beitegranskning, planlegging og avlstiltak.
- Utvikling av binæringer og formål av generell kulturell betydning for reindrifftssamene.
- Tiltak for å fremme likestilling og kvinners situasjon i reindrifften.
- Tilskudd til tiltak for reindrifftsneringen som følge av klimaendringer.
- Forskning og kunnskapsformidling.
- Fjerning av gammelt gjerdemateriell.
- Stipend til reindrifftsrelatert masteroppgave.

Det vises for øvrig til punkt 6.5.1, hvor Statens forhandlingsutvalg foreslår å oppheve tiltakene:

- Gjennomføring av strukturtiltak i distrikter med behov for tiltak for reintallstilpassning og ressursutnyttelse.
- Tilrettelegging av 1-2 dagers kompetansegivende kurs/etterutdanning.
- Tilrettelegging for at reineiere med nedsatt funksjonsevne kan delta i reindrifftsarbeid.

6.8 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

6.8.1 Økonomisk ramme

Statens forhandlingsutvalg foreslår en avsetning på 142,2 mill. kroner til kostnadssenkende og direkte tilskudd for Reindrifftsavtalen 2025/2026.

Statens forhandlingsutvalg understreker at bevilgningene over post 75 er styrende, og Landbruks- og matdepartementet kan, etter samråd med Norske Reindrifftsamers Landsforbund, justere de avtalte satsene for å holde forbruket innenfor bevilgningen. Dersom det blir behov for justering av satsene foreslås det at produksjonspremien nedjusteres fra 41 pst. til 39 pst. Er ikke en slik nedjustering tilstrekkelig reduseres satsene for kalveslaktetilskuddet.

6.8.2 Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag

Distriktstilskuddet skal bidra til å gi distriktene og reinlagene økt medansvar for å sikre en bærekraftig reindrift, balanse mellom reintall og beiter, sikring av arealer og økt lønnsomhet. Tilskuddet skal videre gi grunnlag for avsetning til beredskap, investeringer i utstyr til føring, arbeid med helse, miljø og sikkerhet, avløsning til ferie og fritid samt avløsning ved egen sykdom og barns sykdom utover folketrygdens generelle ordninger.

En del av distriktstilskuddet er tilskudd til distriktenes beredskapsfond, som gis på grunnlag av den avsetningen distriktene setter av til eget beredskapsfond. Statens forhandlingsutvalg viser til punkt 6.4.4 om oppfølging av rapporten *Gjennomgang av beredskapen i reindrifften*.

Etter gjeldende forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag skal distriktet sette av minimum 20 000 kroner av søknadsårets distriktstilskudd til beredskapsfondet. I tillegg får distriktet tilskudd som tilsvarer 150 prosent av det som er avsatt. Statens forhandlingsutvalg foreslår å endre vilkåret, slik at distriktet må sette av 25 prosent av det totale distriktstilskuddet til beredskapsfond, og at dette er grunnlaget for beregning av tilskuddet, som fortsatt beregnes med 150 prosent av avsatt tilskudd. Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at distriktet har krav på dette tilskuddet dersom distriktets beredskapsfond ikke er tilstrekkelig til å håndtere en beitekriser i 90 dager. Dersom distriktets beredskapsfond er tilstrekkelig til å håndtere en beitekriser i 90 dager skal distriktet heller ikke sette av 25. pst av distriktstilskuddet til beredskapsfondet. Statens forhandlingsutvalg ønsker å diskutere hvordan dette regelverket skal innrettes under forhandlingene.

Statens forhandlingsutvalg mener at det i tillegg bør stilles krav til at distriktene setter av egne midler, for eksempel ved en overføring fra siidaandelene. Statens forhandlingsutvalg ønsker å drøfte hvordan et krav om avsetning av egne midler kan utformes under forhandlingene. Statens forhandlingsutvalg foreslår å øke distriktstilskuddet med 5 mill. kroner over Reindrifftsavtalen 2025/2026. Dette vil legge til rette for videre oppbygging av distriktenes beredskapsfond gjennom vilkår og innretning som beskrevet ovenfor.

Statens forhandlingsutvalg viser til at det også foreslås å overføre 10 mill. kroner til distriktenes beredskapsfond i 2025, jf. punkt 6.4.4.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å øke avsetningen til distriktstilskudd med 5 mill. kroner, til 42,1 mill. kroner for Reindrifftsavtalen 2025/2026. For øvrig videreføres gjeldende satser og regelverk.

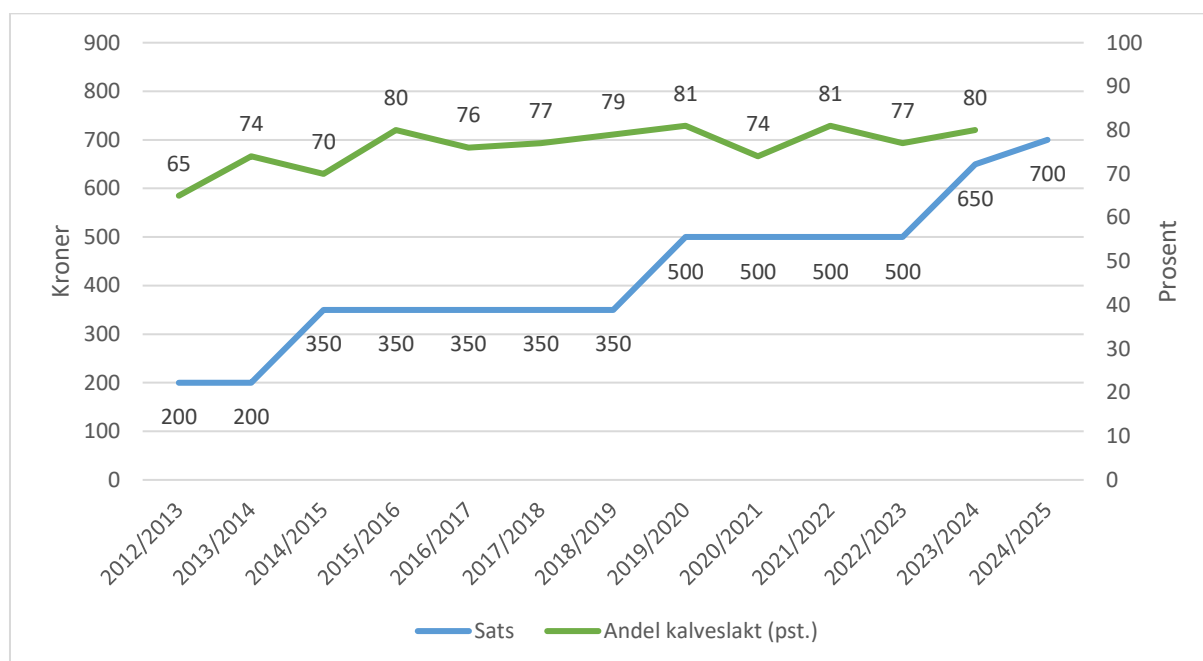
6.8.3 Produksjonspremie

Formålet med produksjonspremien er å premiere innsats, produksjon og videreføring i næringen. Produksjonspremien bidrar også til å verdsette og synliggjøre den innsatsen som utføres i tillegg til arbeidet på fjellet.

Statens forhandlingsutvalg foreslår en avsetning på 54,5 mill. kroner til produksjonspremie for Reindrifftsavtalen 2025/2026. Gjeldende satser og regelverk foreslås videreført.

6.8.4 Kalveslaktetilskudd

Formålet med kalveslaktetilskuddet er å stimulere til at en større del av kjøttproduksjonen foregår på kalv, noe som er ressursøkonomisk gunstig. Uttak av kalv reduserer presset på vinterbeitene, og reduserer tapene i løpet av vinteren. Økt uttak av kalv bidrar også til økt produktivitet fordi tilveksten på kalv er større enn tilveksten på større dyr.

Figur 6.2 Satser for kalveslaktetilskuddet og andel kalv av totalt slakteuttak

Statens forhandlingsutvalg viser til at satsen for kalveslaktetilskuddet har hatt en betydelig økning de siste årene. Figur 6.2 viser utviklingen i satsen og andelen kalveslakt. Figuren viser at etter 2013/2014 har andelen kalv av totalt slakteuttak vært på over 70 pst, men med variasjoner. Variasjonene har vært uavhengig av økninger i avsetningen til tilskuddet. Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at kalveslaktetilskuddet bør innrettes slik at det stimulerer til kvalitetsheving. Statens forhandlingsutvalg foreslår derfor at det innføres en differensiering i satsen for kalveslaktetilskuddet og at differensieringen baseres på et kvalitetskrav. Kvalitetskravet bygger på klassifiseringssystemet for reinkjøtt, og EUROP-klassene. Statens forhandlingsutvalg foreslår at det ordinære kalveslaktetilskuddet videreføres med satsen på 700 kroner. I tillegg fastsettes det et kvalitetstilskudd på 850 kroner for kalveslakt i klasse R- til E+.

Statens forhandlingsutvalg foreslår en avsetning på 38,3 mill. kroner til kalveslaktetilskudd over Reindrifftsavtalen 2025/2026.

6.8.5 Særskilt driftstilskudd til ungdom

Formålet med særskilt driftstilskudd til ungdom er å støtte opp om siidaandelsledere som er under 30 år, og som er under etablering og oppbygging av egen drift.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre avsetningen på 2,2 mill. kroner til særskilt driftstilskudd til ungdom for Reindrifftsavtalen 2025/2026. Gjeldende satser og regelverk foreslås videreført.

6.8.6 Etableringstilskudd

Etableringstilskuddet har som formål å støtte opp om reindrifftsutøvere under 35 år som får opprettet eller overdratt til seg siidaandel. Det gis tilskudd for en periode på tre år.

Etableringstilskuddet medfører budsjettforpliktelser over flere år. Det er derfor nødvendig å gi en tilsagnsfullmakt til bevilgningen, for fremtidige forpliktelser. Tilsagnsfullmakt vil bli foreslått når reindrifftsavtalen legges frem for Stortinget.

Statens forhandlingsutvalg foreslår en avsetning til etableringstilskudd med 3,2 mill. kroner over Reindrifftsavtalen 2025/2026. Avsetningen reduseres med 2,0 mill. kroner fra Reindrifftsavtalen 2024/2025 fordi det har vært mindreforbruk på posten. Gjeldende satser og regelverk foreslås videreført.

6.8.7 Ektefelle/samboertillegg

Formålet med ektefelle-/samboertillegget er å støtte opp om den familiebaserte reindrifften samt bidra til å øke inntektsgrunnlaget i næringen ved å legge til rette for deltakelse av begge ektefeller/samboere på like vilkår. Tilskuddet skal bidra til at begge ektefeller/samboere skal kunne delta i reindrifften på fulltid, eller tilnærmet fulltid. Tilskuddet innvilges kun til siidaandeler der begge ektefeller/samboere står oppført som ledere av siidaandelen.

Statens forhandlingsutvalg viser til at Norske Reindrifftsamers Landsforbund i sitt krav foreslår å oppheve inntektsgrensen for tilskuddet. Statens forhandlingsutvalg foreslår å heve inntektsgrensen fra 350 000 kroner til 400 000 kroner.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre avsetningen på 0,8 mill. kroner til ektefelle-/samboertillegg for Reindrifftsavtalen 2025/2026. Gjeldende satser og regelverk foreslås videreført.

6.8.8 Særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel

Formålet med særskilt driftstilskudd til kvinner er å støtte kvinner som har reindrift som hovednæring. Minst 50 prosent av siidaandelsleders inntekt må stamme fra avgiftspliktig salgsinntekt fra salg av kjøtt fra rein i eget merke.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre avsetningen på 1,1 mill. kroner til særskilt driftstilskudd for kvinner for Reindrifftsavtalen 2025/2026. Gjeldende satser og regelverk foreslås videreført.

6.8.9 Velferdsordninger

Det foreslås en avsetning på 4,1 mill. kroner til velferdsordninger over Reindrifftsavtalen 2025/2026. Dette fordeles på tidligpensjonsordning, avløsning ved svangerskap, fødsel, adopsjon og dødsfall, og overføring til den kollektive forsikringsordningen som gir reindrifftsutøvere 100 prosent dekning av sykepengegrunnlaget.

6.8.10 Tidligpensjon

Tidligpensjon for reindriftsutøvere skal bidra til å lette generasjonsovergangene i reindriften for de som har hatt hoveddelen av sine inntekter fra reindrift. Ordningen skal gjøre det mulig for aktive næringsutøvere å gå ut av næringen før de har rett til alderspensjon fra folketrygden, og skal videre stimulere til at reintallet og sysselsettingsstrukturen tilpasses næringens ressurs- og inntektsgrunnlag.

Tidligpensjonsordningen medfører budsjettforpliktelser over flere år. Det er derfor nødvendig å gi en tilsagnsfullmakt til bevilgningen, for fremtidige forpliktelser. Tilsagnsfullmakt vil bli foreslått når reindriftsavtalen legges frem for Stortinget

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre avsetningen på 2,3 mill. kroner til ordningen med tidligpensjon i Reindriftsavtalen 2025/2026. Gjeldende satser og regelverk foreslås videreført.

6.8.11 Tilskudd til avløsning ved svangerskap, fødsel, adopsjon og dødsfall

Tilskudd til avløsning skal bidra til å gi bedre økonomisk trygghet for reindriftsutøvere, og styrke den familiebaserte reindriften. Det kan tildeles tilskudd til avløser ved svangerskap, fødsel, adopsjon og dødsfall. Tilskudd til avløsning forvaltes av Landbruksdirektoratet.

Norske Reindriftsamers Landsforbund har i sitt krav foreslått å utvide muligheten for tilskudd ved avløsning til å gjelde foreldre som må ivareta barn med sykdom. Statens forhandlingsutvalg viser til avklaring i Reindriftsavtalen 2023/2024 om at distriktstilskuddet kan benyttes til å leie inn avløser ved sykdom, og at barns sykdom vil kunne dekkes av dette.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre avsetningen på 1,3 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2025/2026. Gjeldende satser og regelverk foreslås videreført.

6.8.12 Øvrige velferdsordninger

For reindriftsutøvere utgjør sykepengene fra NAV i utgangspunktet 80 prosent av sykepengegrunnlaget. For å sikre reindriftsutøvere sykepenger tilsvarende 100 prosent av sykepengegrunnlaget foreslår Statens forhandlingsutvalg at avsetningen over reindriftsavtalen videreføres på 0,5 mill. kroner i Reindriftsavtalen 2025/2026. Slik som tidligere år overføres midlene sentralt til folketrygden.

Statens forhandlingsutvalg vil også påpeke at reindriftsutøvere har mulighet til å tegne individuell forsikring gjennom NAV som gir 100 prosent dekning av sykepengegrunnlaget også de første 1–16 dagene.

6.9 Organisasjonstilskudd

Formålet med organisasjonstilskuddet er å bidra til at Norske Reindriftsamers Landsforbund kan delta aktivt i prosesser av sentral betydning for reindriften, og til en utvikling av reindriften i samsvar med den til enhver tid gjeldende reindriftspolitikken. Det er en forutsetning for tilskuddet at Norske Reindriftsamers Landsforbund deltar på de arenaene som er sentrale for reindriften, og har en aktiv oppfølging av relevante prosesser.

Organisasjonstilskuddet gis med følgende vilkår:

- Søknad om tilskudd sendes Landbruksdirektoratet innen 31. august 2025.
- Tilskuddet utbetales kvartalsvis.

- Søknaden skal omfatte årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, i tillegg til planer og budsjett for 2026.
- Søknaden skal inneholde en oversikt over antall medlemmer i Norske Reindrifsamers Landsforbund per 1. juli 2025.
- Norske Reindrifsamers Landsforbunds styre og lokallag skal ved valg av styrer ta hensyn til kjønnsfordeling og geografisk representasjon, slik at de forskjellige interesser i reindriften blir ivaretatt.

Statens forhandlingsutvalg viser til at tilskuddet ble økt med 0,5 mill. kroner i Reindrifsavtalen 2024/2025. Denne økningen skulle sammen med et tilskudd på 0,5 mill. kroner fra Klima- og miljødepartementet brukes til etablering av en fagstilling i Norske Reindrifsamers Landsforbund for rovviltrelaterte problemstillinger og tiltakspakken som ble lagt frem av regjeringen i desember 2023, slik at reindriften kan delta aktivt i prosesser innenfor disse områdene. Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre organisasjonstilskuddet på 8,6 mill. kroner.

7 Forhold utenfor rammen av forhandlingene

Norske Reindriftsamers Landsforbund har i sitt krav tatt opp en rekke forhold som ligger utenfor reindrifftsforhandlingene.

Landbruks- og matdepartementet har orientert de relevante departementene om kravene, og bedt om at departementene legger til rette for at Norske Reindriftsamers Landsforbund får møte politisk ledelse i departementene, dersom Norske Reindriftsamers Landsforbund ber om møte. Dersom Norske Reindriftsamers Landsforbund ønsker det kan Landbruks- og matdepartementet delta som observatør på disse møtene. Statens forhandlingsutvalg vil påpeke at det forventes at Norske Reindriftsamers Landsforbund selv følger opp disse sakene, og gjennomfører de møtene det inviteres til.

Når det gjelder forhold som ligger innenfor Landbruks- og matdepartementets område legges det opp til egne møter om de sakene Norske Reindriftsamers Landsforbund tar opp. Utover de saker som er nevnt i kravet ønsker departementet et møte med Norske Reindriftsamers Landsforbund om felling av «problemdyr» og levering av disse til slakteri.

Vedlegg 1. Fordeling av tilbudets ramme

Kapittel 1151 Til gjennomføring av reindrifftsavtalen (mill. kroner)

Post	Benevnelse	Reindrifftsavtalen 2024/2025	Forslag til Reindrifftsavtalen 2025/2026	Endring
51	Tilskudd til utviklings- og investeringstiltak	73,9	82,1	8,2
72	Organisasjonstilskudd	8,6	8,6	-
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	138,4	142,2	3,8
79	Velferdsordninger	4,1	4,1	-
	Sum kapittel 1151	225,0	237,0	12,0

Post 51 Reindrifftsens utviklingsfond (mill. kroner)

Formål	Reindrifftsavtalen 2024/2025	Forslag til Reindrifftsavtalen 2025/2026	Endring
Konfliktforebyggende tiltak	1,5	3,0	1,5
Utviklingsprogrammet	8,2	8,2	-
Fagbrevordningen	4,0	4,0	-
Markedstiltak	5,0	5,5	0,5
Pramming	6,0	6,0	-
Lærings- og omsorgsbaserte tjenester	3,0	3,0	-
Klassifiseringssystemet for reinsdyrslakt	0,5	0,5	-
Beredskapsfond	10,0	15,0	5,0
Møte- og befaringskostnader beredskapsutvalg	0,7	0,9	0,2
Tilskudd til frakt av rein ved slaktning	3,0	3,0	-
Tilskudd til rapportering av slaktet rein	0,35	0,35	-
HMS-tjeneste i reindrifften	3,0	3,0	-
Helsetjenesten for rein	2,0	2,0	-
Tilskudd til utgifter ved føring og flytting	4,5	4,5	-
Rådgivningstjeneste i arealsaker	5,0	5,5	0,5
Tilskudd til distriktsplaner	1,5	1,5	-
Reindrifftsens arealbrukskart	-	0,5	0,5
Prosjekt mot hets og rasisme	0,8	0,8	-
Frie midler til disposisjon for RUF-styret	14,85	14,85	-
Sum	73,9	82,1	8,2

Post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd (mill. kroner)

Formål	Reindrifftsavtalen 2024/2025	Forslag til Reindrifftsavtalen 2025/2026	Endring
Distriktstilskudd	37,1	42,1	5,0
Produksjonspremie	56,3	54,5	-1,8
Kalveslaktetilskudd	35,7	38,3	2,6
Særskilt driftstilskudd til ungdom	2,2	2,2	-
Etableringstilskudd	5,2	3,2	-2,0
Ektefelle-/ samboertilskudd	0,8	0,8	-
Særskilt driftstilskudd til kvinner	1,1	1,1	-
Sum	138,4	142,2	3,8

Post 79 Velferdsordninger (mill. kroner)

Formål	Reindrifftsavtalen 2024/2025	Forslag til Reindrifftsavtalen 2025/2026	Endring
Tidligpensjon	2,3	2,3	-
Tilskudd til avløsning ved svangerskap, fødsel, adopsjon og dødsfall	1,3	1,3	-
Øvrige velferdsordninger (sykepenges)	0,5	0,5	-
Sum	4,1	4,1	-